

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2023 /3-4

Március - Április

Böjt - Húsvét

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr. Hermán M. János.

Munkatársak: Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád,
Szomor Attila,
Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, tanácsadók: Albertje Alkema ten Hoeve,
Baranyai András, Békefy Lajos, Csanády Ágnes,
Horváth Piroska, Jaskó Irén, Osda Erika, Rostás
Szabolcs, Ries Nieuwkoop, Sólyom Uzonka Lilla, dr.
Szakács Sándor Ferenc, Tóth Levente László, Tőkés
László, Ulicza Tamás, Weberné Zsikai Mária.

**„Ha
az Isten
velünk,
kicsoda
ellenünk!”**

**A Magyarországi
Református
Egyházban a
2023. esztendő a
lelkipásztori hivatás
éve**

**Áldott húsvéti
ünnepeket, a Krisztus
békéjét kívánjuk
mindenkinek a
világon!**

1. Áldó hatalmak oltalmába rejtve Csak várjuk békén mindazt, ami jó. Mert Isten őriz híven reggel, este, Ő hű lesz, bármit hozzon a jövő.

2. Ha gyötri, bántja szívünket a régi, És múlt napoknak terhe ránk szakad, Megrettent lelkünk vigaszodat kéri, Mit nekünk szerzett, Atyánk, szent Fiad.

3. S ha szenvedések kelyhét adod inni, Mely színig töltött, keserű s nehéz, Te segíts békén, hálával elvenni, Hisz áldva nyújtja hű atyai kéz!

4. És ha az úton örömet adsz nekünk, Ha szép napod ragyogva ránk nevet, Biztasson, intsen sok nehéz emlékünktől, Hogy életünket szenteljük neked!

5. A csend köröttünk mélyen szerteárad. Hadd halljuk azt a tiszta éneket, Amely betölti rejtett, szép világot, Hol téged dicsér minden gyermeked!

Szöveg: D. Bonhoeffer, 1944/45 | fordítás: Dóka Z. | dallam: Vizi I.

Szolgálati rend a zwollei egyházközségünkben

2023. január 8. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor lelkipásztor.

2023. február 12. Igét hirdet: Sólyom Uzonka Lilla lelkipásztor.Presbiteri gyűlés

2023. március 12. Igét hirdet: Ilosvai Dorottya, Kampen

2023. április 9. Húsvét. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor. Úrvacsoraosztás és ünnepi műsor.

2023. április 30 Nyitott Gyülekezeti Nap. Igét hirdet:nt. Bölcsföldi András, Budapest **2023. május 14.** Igehirdetés. Közgyűlés.

2023. május 28, Pünkösd.

2023. június 11.

2023. június 25 Szabadtéri istentisztelet Zeistben. Igét hirdet nt.Paál Károly

2023. július 9.

2023. augusztus 13.

2023. szeptember 10.

2023. október 8.

2023. november 12.

2023. december 10.

2023. december 24., Karácsony

Szolgálati rend az Új Vianeni Gyülekezetben

Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan), hanem: Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn,

BOM gebouw)

Istentiszteletek kezdete: 13.30

január 29	augusztus 27
március 5	szeptember 24
április 16	október 22
május 21	november 26
június 18	december 17

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Újonnan bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki a vianeni szolgálatokat végzi. Egyházközség hivatali ügyvitelét intézi: dr. Hermán M.János. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lília és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czimbalmos Klára és Truczka Adrienn.

Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle, kivéve amikor a meghívóban másként jelezzük.

Info: jhermanm@gmail.com --- Tel: 038-4233247

Facebook: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban/>

Honlapunk címe: <https://zwolleireformatus.nl/>

A Harangszó elérhetősége: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

**Istentiszteleteinkre és a
szeretetvendégségekre mindenkit
tisztelettel várunk!**

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni! Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

Karácsony Vianenben

2022. december 18-án második alkalommal gyűltünk össze Vianenben istentiszteletre a Langeweg 6b szám alatt (Sportpark Blankensteijn), amelyet az tett különlegessé, hogy advent negyedik vasárnapján úrvacsorával élhettünk. Jelen volt tizenegy felnőtt és három gyermek, az alkalmat kávézással zártuk, amihez a felajánlott süteményekből lehetett csemegézni. Távozáskor ajándékként karácsonyi üdvözlőlapot és gyertyát kaptunk, amiket Baranyai Andrásné Magdi készített. Itt köszönjük meg neki és férjének az áldozatos előkészítő munkát. Az úrvacsorai jegyek is az ő felajánlásai.

Baranyai András felvétele

Mindnyájan traumatizáltak vagyunk. Az igemagyarázat a Jn. 3:17-21 alapján hangzott el, lekción az És. 9:1-6 volt.

A szenvedéstörténeten át a feltámadásig

Kedves Olvasó!

Hagyományosan nagypénteken adták elő a passiójátékot mindenhol, ahol keresztyének voltak.

A középkor misztériumjátékának egyik alfaja volt ez, s utóbb pompás külsőségekkel rendelkező tömegdráma lett. Magyarországon a barokk időkben volt népszerű a passiójáték, a csíksomlyói ferencesek repertoárjából 47 passió maradt fenn a XVIII. századból.

1727. nagypéntekjén (ez abban az évben április 11-re esett) adták elő a lipcsei Tamás-templomban első alkalommal Johann Sebastian Bach nagyszabású művét, a Máté passiót. Bach halála után feledésbe merült a zeneirodalomnak ez a gyöngyszeme, s csak száz évvel később, 1829-ben hangzott fel újra ugyanott Felix Mendelssohn-Bartholdy vezényletével. Hollandiában 1870 óta van nagy hagyománya a Máté passiónak; a komolyzenei rádió évenkénti, többszáz művet tartalmazó sikerlistájának első helyén szerepel hosszú-hosszú évek óta, Naarden gyönyörű templomába pedig évről évre sokan mennek el nagypénteken a Hollandiai Bach Egyesület (Nederlandse Bachvereniging) előadására. Az alábbi linken a 2014-ben készült felvételt lehet meghallgatni/megnézni, Jos van Veldhoven vezényletével. (Időjelzéssel erre a műre utalok majd, ctrl + kattintással az adott részlet indul el)

[Bach – St Matthew Passion BWV 244 – Van Veldhoven | Netherlands Bach Society – YouTube](#)

Szövegkönyv magyar fordítással itt található, érdemes olvasni, amit hallunk: [bach244.pdf \(doulos.hu\)](#)

Jómagam virágvasárnap Rotterdamban a Laurens-templomban voltam, ahol a kantáta-istentisztelet részét képezte a Máté passió. Az istentisztelet elején a lelkész nyakában ünnepi vörös színű stóla volt, amit a virágvasárnapi történet elhangzása után felváltott a bűnbánatot jelképező lila stóla.

Az evangélista recitáló tolmácsolásában a történet tárul elénk, de szereplők is vannak: Jézus, Júdás, Péter, Kajafás, 2 hamis tanú, 2 szolgáló, 2 pap, valamint Pilátus és felesége.

A monumentális dramatikus-epikus mű impozáns sztereofón hatása a kettős kórus és -zenekar révén bontakozik ki, melyen belül a kórusok gyakran párbeszédet folytatnak egymással. A mű mindkét részét keretezi egy nagy nyitó- és zárókórus, melyek közül kiemelkedik a lenyűgöző és egyedülálló nyitó-kórus. Köztük sokféle, átlátható terjedelmű, elmélkedő ária található, melyek Jézus szenvedését fejezik ki érzékletesen. A recitatívók, áriák és kórusok közé korálok épülnek be, melyek a cselekmény dramaturgiai csúcspontjaira vonatkoznak. Központi szerepet tölt be Paul Gerhardt korálja, az O Haupt

voll Blut und Wunden, amely különböző harmonizálásal és strófákkal összesen ötször hangzik el a műben, és annak zárt szerkezetet biztosít.

A mű a valamivel rövidebb első részből, amely a zsidó főtanács gyilkossági tervéről, Jézus bethániai felkenéséről, az utolsó páskavacsoráról és a Gecsemáné kertben való elfogatásról szól, valamint a terjedelmesebb második részből áll, amely a zsidó tanács előtti kihallgatásról, Péter árulásáról, Pilátus büntetéséről, Jézus megszégyenítéséről, keresztre feszítéséről, haláláról és temetéséről számol be. A két rész között hangzott el Bach idejében a körülbelül egyórás prédikáció. ([Máté-passió – Wikiwand](#))

Talán az az ária a legismertebb, amely Péter tagadása után hangzik el ([1:26:19](#) Erbarme dich).

Péter apostol különleges tanítványa volt Jézusnak. Ő az első tanítvány, aki testvérével, Andrással együtt azonnal követi őt (Mt. 4:18-20), hogy emberhalászokká legyenek, majd a genezáreti tavon Jézus hívó szavára gondolkodás nélkül kilép a hajóból, rá a vízre. Cézarea Filippiben Mesterét Krisztusnak, az élő Isten Fiának vallja (Mt. 16:13-20); ekkor mondja Jézus: „Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta. Neked adom a mennyek országának a kulcsait, és amit megköszs a földön, kötve lesz a mennyekben is, és amit feloldasz a földön, oldva lesz az a mennyekben is.”

Mekkora felelősség, mekkora küldetés!

S valóban, Péter a megdicsőülés hegyén lelkes: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, készíték itt három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek.” (Mt. 17:4) és még az Olajfák hegyén is az, amikor bizonygatja Jézusnak, hogy soha nem fog megbotránkozni benne, sőt a figyelmeztetésre („Bizony mondom neked, hogy ezen az éjszakán, mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem”) is hevesen reagál: „Ha meg is kell halnom veled, akkor sem tagadlak meg!” (Mt. 26:35). Ám kicsivel később már a szemét sem bírja nyitva tartani, amikor a Gecsemáné-kertben szeretett Mestere arra kéri őt és a Zebedeus-fiakat, Jakabot és Jánost, hogy virrasszanak és imádkozzanak vele: elalszik. Aztán mikor Jézust elfogják, kardot ránt.

A pillanatra reagáló embernek tűnik, akinek a szándékában nincs okunk kételkedni és vajon nem ítélkezünk-e felette túl könnyen? Mert valljuk be, háromszoros tagadása azért eléggé szemöldökráncoltató. Az első rákérdezésre még csak annyit válaszol, hogy „nem tudom, miről beszélsz”, ám amikor újonnan megszólítja valaki azzal, hogy felismerte, akkor már azt mondja: „Nem ismerem azt az embert”, végül pedig még átkozódni és esküdni is kezd, csak ki ne derüljön, hogy bármi köze lehet a gonosztevőként elfogott Názáretihez (Mt. 27:69-74). Pedig az egyetlen volt, aki még a kihallgatás helyszínére is követte Jézust, mert a többi tanítvány szertefutott.

Aztán megszólal a kakas és Péternek eszébe jut, mit mondott neki Mestere néhány órával azelőtt.

Mi sem bizonyítja jobban, hogy Jézus nem mond le rólunk, mint az a tény, hogy feltámadása után Péternek háromszor teszi fel a kérdést, hogy szereti-e, majd pe-

dig megerősíti megbízatását (Jn. 21:15-19). Még némi humorérzéklet is felfedezhetünk ebben a gyengéd szeretetben, ám Péter csak elszomorodni tudott. Érthető.

Hallgatva az első rész végét, amikor az események a Gecsemáné-kertben játszódnak, értettem meg, milyen fáziskésésben vannak a tanítványok, s velük együtt mi is. Bach olyan gyönyörűen érzékelteti, hogy amikor Krisztus már megadta magát és elfogadta a keserű kelyhet, az ember akkor még bánkodik és tehetetlenkedik [[57:00](#) So ist mein Jesus nun gefangen (Arie)] és a természet erőit hívná segítségül [[1:00:07](#) Sind Blitze, sind Donner (Chor)]. Mindig le vagyunk maradva. Milyen jó, hogy Urunk nem türelmetlenkedik, hanem gondoskodó szeretettel ölel át, míg megérkezünk gondolatban és valóságban.

A már idézett árián kívül más gyöngyszemei is vannak ennek a zenés igehirdetésnek.

Ilyen az a tenor ária, amelyet az egyik kórus szó át, s amely a Krisztus szenvedése feletti öröm paradoxonát tárja elénk [[41:10](#) Ich will bei meinem Jesu wachen (Arie)] Én Jézussal akarok virrasztani, Így alusznak el bűneink. Halálomért vezekel lelkének gyötrelmével: Bánata örömmel tölt el. Ezért megváltó szenvedése keserű, mégis édes kell, legyen.

Vagy a két kihallgatás közötti időben elhangzó tenor ária [[1:16:58](#) Geduld! (Aria)] Türelem! Amikor hamis nyelvek szurkálnak. Ha vélt bűnömért gyalázatot és gúnyt kell tűrnöm, torolja azt meg a jó Isten szívem ártatlanságáért, amelyek a Messiás szavai (lehetnének).

Vagy Júdás esdeklése, melyet áthat a megbánás [[1:35:22](#) Gebt mir meinem Jesum wieder! (Arie)]. Vajon Júdástól is nem elfordul a szívünk? Legyen élete vége és halála intó példa számunkra. Választhatott volna másképp is. Ugyan a kárhozat fiaként említi az Írás, de vajon nem mehetett volna-e bűnbánatával Mesteréhez? Más utat választott kétségbeesésében.

Hítünk alapja, letisztult hitvallás hangzik el a gyönyörű szoprán áriában [[1:46:01](#) Aus Liebe (Arie) Üdvözítőm szeretetből akar meghalni Bűnt nem ismert. Hogy az örök kárhozat és az Ítélet büntetése nehogy lelkemen maradjon.

A fáziskésésben élő ember őszinte vágyakozása tárul fel a basszus áriában [[2:28:27](#) Mache dich, mein Herze, rein (Arie)] Tisztulj meg szívem, magam akarom Jézust eltemetni. Immár bennem kell neki mindörökké édes nyugalmat találnia. Világ, távozz szívemből, bocsásd be Jézust! amit már csak a temetés körülményei követnek, majd pedig a zárókórus.

A passió Jézus halálával és temetésével végződik.

Bár tudom, hogy ennek így kell lennie, mégis rosszul esik, hogy nehéz szívvel kell hazatérnem, még ha tudom is, hogy elérkezik a Harmadnap.

Bach mester másik nagy művében, a János passióban [[Bach – St John Passion BWV 245 – Van Veldhoven | Netherlands Bach Society – YouTube](#) szöveggönyv magyar fordítással: [bach245.pdf \(doulos.hu\)](#)] a zárókórust követi még egy korál, ami a reménnyel enged bennünket utunkra [[1:50:43](#) Ach Herr, laß dein lieb Engelein (Choral)] Végső órám ha már közel, szent angyalod

küldd értem el, vigyen örök hazámba! Válhat testemből földi por, új életre hív majd egykor ítélet harsonája. Akkor megrendül föld és ég, megújul a nagy mindenség és megdicsőült új testben Jóságod áldom szüntelen. Erre segíts, én Istenem, én Istenem, s Téged dicsérlek szüntelen!

Adja az értünk a kereszten meghalt, de dicsőségesen Feltámadott, hogy az üres sírból, vagyis Krisztus feltámadásának erejéből merítve tudjuk járni utunkat e földi életben; tudva, hogy gyengeségeinkkel, bánatunkkal, reménytelennek tűnő életünkkel szégyenkezés nélkül fordulhatunk hozzá, hiszen nincs olyan, amit ne ismerne. Bizalmunkat erősítse az Írás szava:

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy Egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert az Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.” (Jn. 3:16-17)

Istentől megáldott, boldog feltámadás ünnepet kívánok 2023. nagyhetében:

Máté-passió: <https://youtu.be/ZwVW1ttVhuQ>

János-passió: <https://youtu.be/zMf9XDQBAaI>

Sólyom Uzonka Lilla, 2023 április 6

**Mindenkit szeretettel várunk
vasárnapi istentiszteletre és
úrvacsora osztásra**

2023. április.16-án, 13:30 órakor

**Helyszín: Blankenstijn, Sportpark, BOM
gebouw, Langeweg 6/a, 4133 AX, Vianen**

Igehirdető: Sólyom Uzonka Lilla

Az alkalmat közös kávézással zárjuk.

HÁGAI MAGYAR REFORMÁTUS GYÜLEKEZET

Szeretettel várunk benneteket a keresztlői istentiszteletre, Hágába. Három gyermek részesül a szent jegyekben: Marcell Steinbock, Papp Szófia és Bozsányi Liliana. Örüljünk együtt a gyerekek megkeresztelésének!

A Hágai, Amszterdami, Rotterdami Magyar Református Gyülekezetek szervezésében

BIBLIAÓRA

2023. március 9.
csütörtök, 20 óra

**SÓLYOM UZONKA
LELKÉSZ VEZETÉSÉVEL**

CSATLAKOZZ
TE IS!
SZERETETTEL
VÁRUNK.

**Hágai Magyar
Református Gyülekezet**

**2023 április 16
vasárnap
15 óra**

Szent Család templom
**Kamperfoelieplein 29
HÁGA**

**Istentisztelet
KERESZTELÉSSEL**

Igét hirdet:
Van Bolhuis-Szabó
Emőke

Gyermekistentisztelet
Paál Károly

Kántor:
Deuten-Makkai Réka

Szervező lelkész:
Csanády Ágnes

Keresztelés a hágai gyülekezetben 2023 április 16-án**HOLZHAUSEN – Presbiteri konferencia****2023 március 31. – április 2.****NYUGAT-EURÓPAI MAGYAR PROTESTÁNS
GYÜLEKEZETEK SZÖVETSÉGE****MEGHÍVÓ**a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek
Szövetsége által szervezett**20. PRESBITERI KONFERENCIÁRA**

Holzhausen, 2023. március 31-április 2.

**Tisztelt Lelkipásztorok, Gondnokok, Presbiterok és
Gyülekezeti Tagok!**Szeretettel hívunk mindnyájukat az idei Presbiteri
Konferenciára, amit ismét Holzhausenben rendezünk
meg virágvasárnap hétféjén – 2023. március 31- ápr-
ilis 2 között.A 20. Presbiteri Konferencia témája: Keresztyenség és
politikai elkötelezettség – Előadó: Sógor CsabaReformátus lelkész (1988-1999), szenátor a román
parlamentben (2000-2007), Európai Parlamenti kép-
viselő (2007-2019), jelenleg külügyi és ökumenikus
főtanácsadó Magyarországi Református Egyház Zsi-
natánálAz előadás az egyház és a keresztyenség küldetését, a
politikus feladatait, az egyház és a keresztyén ember
politikai elkötelezettsége kérdését érinti és személyes
tapasztalatokat./Zwollei egyházközségünk részéről Urbán Ákos, Kis
Kendi Dávid, Erbach Viola és Marci Mário vett részt
a konferencián.---Az ifjúsági konferencián – EMEIK
Hollandiából Urbán Ákos, Urbán-Kátay-Emőke, ifj.
Urbán Ákos és nt. Van Bolhausen-Szabó Emőke vett
részt./**Igemagyarázat****Alapige:** [Kol 1,1-8](#) *Pál, Isten akaratából Krisztus Jézus
apostola, és Timóteus testvér, a Krisztusban megszentelt
hívó testvéreknek, akik Kolosséban élnek: kegyelem nek-
tek és békeség Istentől, a mi Atyánktól. Hálát adunk
mindenkor Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus Aty-
jának, amikor értetek imádkozunk, mivel hallottunk a
Krisztus Jézusba vetett hitetekről és arról a szeretetről,
amely valamennyi szent iránt él bennetek. Hálát adunk
azért a reménységért is, amely készen van számotokra a
mennyeekben, amelyről már előbb hallottatok az igazság
beszédéből, az evangéliumból. Mert ez hozzátok is elju-
tott, és ahogyan az egész világon gyümölcsöt terem és
növekedik, ugyanúgy közöttetek is, attól a naptól fogva,
amelyen meghallottátok, és igazán megismertétek az Is-
ten kegyelmét. Így tanultátok ezt Epafrásztól, szeretett
szolgatársunktól, aki a Krisztus hű szolgája értetek. Ő
hozta nekünk a jó hírt a Lélektől kapott szeretetetekről.*A Kolossébeliekhez írott levél központi mondanivaló-
ja Jézus egyedülálló isteni nagyságának a felmutatása.
Napjainkban egyre nagyobb szükség van Isten szuive-renitásának és a Krisztusban kapott váltság tanításá-
ra, mert ez a világ, amiben élünk, és az a szellemiség,
amelyik felé haladunk, Jézus személyét és váltságmű-
vét megveti.Ennek a világnak botrány a Jézus kizárólagossági
igénye. Ez a világ szeretné törölni a Bibliából az ilyen
mondatokat, amiket a mi Megváltónk mondott: „Én
vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem mehet az
Atyához csak énáltalam.” Ez ma sokaknak kirekesztő,
botrányos, nem szalonképes. Számunkra életkérdés,
hogy annak tartjuk-e Jézust, aki Ő valóban, akinek
mondotta magát. Ezt a rövid földi életet is ez minősíti,
és ettől függ az örök életünk is. Ezért fontos, hogy lás-
suk, kinek mondotta Ő magát, és közben Ő győzzön
meg minket arról, hogy micsoda az igazság.Próbáljuk röviden megismerni az úgynevezett
kolosséi problémát. Láttuk, hogy ebben a kis gyü-
lekezetben, amelyikben kezdő, fiatal hívők voltak,
tévtanítók jelentek meg, és innen-onnan összeszedett
zagyvaságaikkal megzavarták a hívek békeségét. Sze-
repelni akartak. Ezt a gyülekezet vezetője, Epafrász
jelentette a börtönben levő Pál apostolnak. Ma reggel
ezt az első nyolc verset bontsuk ki.Itt Pál arról beszél, hogy ő rendszeresen imádkozik
a gyülekezetért. Imádságát mindig hálaadással kezdi.
Különösen hálás azért, hogy ennek a kicsi gyüleke-
zetnek kezdetben jó híre van. Felfigyelt a pogány kör-
nyezet is arra, hogy milyen erős a Jézusba vetett hitük,
milyen sok áldás van az egymás iránti szeretetükön,
és milyen élő reménység van a szívükben a világ csüg-
gesztő körülményei között is. Ahol ez a három együtt
megvan: a Krisztusban való hit, az egymás iránti sze-
retet és az Isten ígéreteire épülő reménység, ott jelen
van Krisztus. Jelen van minden gyülekezetben, és lát-
juk, hogy egyre inkább munkálkodik bennük is az Is-
ten kegyelme a nyugati szórvány eklézsiákban.Aztán emlékezteti őket Pál arra, hogy mindez azért
lehetséges, mert hallották az evangéliumot, az igazság
beszédét.Ehhez kellett egy presbiteri követ, ez volt Epafrász.
Nagy szeretettel és elismeréssel szól erről a munka-
társáról, mert a Kolosséban garázdálkodó tévtanítók
Epafrász hitelét is igyekeztek aláásni. Mivel a nagy
apostol, Pál nem járt ott, ezért biztos nem is igaz,
amit a kolosséiak elhittek. Pál határozott hangon kiáll
Epafrász mellett, és azt mondja: ez ugyanaz az evan-
gélium, amit Pál is hirdet, sőt ugyanaz az evangélium,
amit maga az Úr Jézus kezdett el hirdetni, amelyik az
egész világon minden ember számára érvényes és igaz.Ennek az első szakasznak a kulcsmondata ez: „Iga-
zán megismertétek az Isten kegyelmét.” És Pál arról
beszél ebben a néhány mondatban igen súlyos, jól
megválasztott, a Szentlélektől ihletett kifejezést hasz-
nálva, mintegy kiemelve, hogy: mit tett Isten értük.Mit tett Isten értünk? Ha Isten segít minket, ha va-
laki jól megérti és hiszi, hogy mit tett Isten érte, akkor
ebből egyenesen következik a hálaadás. Mindig lesz
valami változás, és mindenkinek az életében ugyanaz
kell, hogy következzen belőle: a szolgálatra való indí-

tás és nem a vallásos szereplés!

Holzhausenben csak erről legyen szó: igazán megismertétek az Isten kegyelmét. Mit jelent ez?

1. **Az első**, amit már a megszólításban hangsúlyoz az apostol: a „kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyántól” ez nem csupán köszöntés volt. Ennek gazdag tartalma van, de most nem erről szeretnék beszélni, hanem arról, amit előtte ír. A 2. vers így hangzik: „... a Krisztusban megszentelt hívó testvéreknek, akik Kolossében élnek...”

Először megírja, ki a feladója a levélnek: én Pál, meg Timóteus, utána a címzettek jelöli meg. Hol vannak ezek a címzettek? A Krisztusban és ugyanakkor Kolossében. Két helyhatározó kerül egymás mellé: egy képes helyhatározó, meg egy igazi. A Krisztusban megszentelték és Kolossében lakozók szeretik egymást, ott élnek a maguk életét. A lelki otthonuk Krisztusban van, a lakóhelyük Kolosséban, egy pogány városban. Ez a kifejezés, -- en Christo. csaknem száznyolcvanszor fordul elő az Újszövetségben, az pedig, hogy valaki Krisztusban van, az Isten munkájára mutat. Arra a munkára, amivel Isten kiemeli a hitetlenségből egy embert, és átteszi az önmagával való közösségbe.

Pál önmagára nézve is azt mondja: „Áldott az Isten, aki kiszabadított minket a sötétség hatalmából és áttett minket az Ő egyszülött Fiának az országába.” Kiemeli az Isten nélküli állapotból, és átteszi a Krisztussal való közösségbe, az Isten gyermekeinek a közösségébe, a szentek közösségébe, a Krisztus-testbe. Betagozza a Krisztussal és a benne hívőkkel való közösségbe.

Ez az új teremtés. Aki a Krisztusban van, új teremtés az. A régiék elmúltak, íme újjá lett minden” (2Kor 5,17).

Ezt az új életet két szóval fémjelzi itt Pál apostol, ez a két szó: szentség és a hit. Ezek a Krisztusban szentek, mert Isten kihívta őket a világból és elkülönítette a maga számára. Ez a szentség. Az Újszövetség nyelvén szent az, akit Isten újjáteremtett, aki a Krisztussal való közösségben él. Ezt nem emberi testület dönti el a halálunk után, hanem Isten munkálja és dönti el az életünkben. A Biblia szerint ezek a szentek.

Ugyanakkor említ egy másik vonatkozást is, hogy ezek, akik a Krisztusban szentek, Kolossében élnek egy gyülekezetben, ott szeretik egymást, és együtt szeretik azokat, akik még nem tartoznak közéjük. Isten kihívta őket a világból az önmagával való közösségre. Ugyanakkor benne élnek ebben a világban, hogy legyenek annak a hasznára. Legyenek áldássá, hogy rajtuk keresztül Isten munkálkodjék. Ez, hogy szentek, a Krisztussal való mennyei közösségüket jelenti. Azt, hogy hívó testvérek Kolossében, a világban való szolgálataikat és az egymással való közösségüket jelzi.

A hívók mindig gyülekezetben élnek és a kettőről egyidejűleg, párhuzamosan ír az apostol. Egyszerre biztatja őket, hogy mélyüljön, gazdagodjék a Krisztussal való közösségük, ugyanakkor álljanak helyt egy adott közigazgatási község adott kísértései és nehézségei között. Ez a kettő egyszerre történik.

Ez jellegzetesen jézusi gondolat. Jézus könyörgött így a benne hívőkért az Atyához: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” Ez, hogy „őrizd meg őket a gonosztól” ez jelenti itt azt, hogy szentek. A Krisztussal közösségben védve vannak. Isten akarata szerint tudnak élni. De ebben a világban élnek Isten akarata szerint, és ennek a javára igyekeznek szolgálni.

Ebben a világban, de nem e világból. Ők az új teremtés zsengei, a mennynek is polgárai. Polgárai ennek a világnak, de mivel a Krisztusban vannak, elmondhatják azt, amit Pál apostol nem sokkal a kivégzése előtt írt Filippibe: „**A mi polgárjogunk a mennyekben van. Ahonnan a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk, aki ezt a mi nyomorúságos testünket elváltoztatja és a maga dicsőséges testéhez teszi hasonlónak.**” Itt élek két lábbal ebben a világban, de egész szívem és elmém nyitva van a mennyeiek előtt, és mivel Isten áttett engem a Krisztusba, a hit mint egy csatorna működik, és kapom a mennyei erőt, világosságot, megoldásokat, áldásokat onnan azért, hogy azokkal szolgáljak a többieknek. Ez a különbség a hívők és nem hívők között. Enélkül mindenki a saját erőforrásaira, vélt jogaira, a saját ötleteire, saját képességeire van utalva, és ezek hamar beleütköznek a maguk korlátaiba.

Akik abban az országban és családban élnek, ahova Isten elhelyezte őket, olyan körülmények között és olyan környezetben, ahol élniük kell, ott az emberek nem öntudatlanul próbálják valahogy eltölteni az életet.

Testvéreim, vajon elmondhatjuk már alázatosan, de teljes bizonyossággal: kettős állampolgárságom van? Hiszen a mi polgárjogunk a mennyekben is van. Itt is, mert ebbe beleszülettünk, de Isten innen már kihívott minket és áttett az Ő szeretett Fiának az országába. Erre a kérdésre ma adjunk világos választ. Mert nem az a tragédia, ha kiderül, hogy még nem vagyunk a Krisztusban, az lenne a tragédia, hogy ha elhittjük magunkkal, hogy Őbenne vagyunk és nem érdekel minket, mit jelent Őbenne lenni, miközben csak az igaz, hogy beleszülettünk ebbe a világba. Isten a beleszületés után az újjászületés ajándékát is kínálja. A mi megteremtésünk után az újjáteremtésünket is munkálja. A kolosséi hívőkről ezt el lehetett mondani, és Pál ezt le is írja.

2. **A második**, amivel folytatja az az, hogy Isten kegyelmének a munkája ebben a kis gyülekezetben gyümölcsöket terem, aminek csodájára járnak, mert ilyet a Krisztuson kívül senki sem tud produkálni. Hitelesen működő szeretetük van és reménység van a szívükben a világ reménytelen helyzetében is.

Mit jelent a Biblia szerint a hit, szeretet és reménység?

A Biblia szerint a hit azt jelenti, hogy Jézus Krisztust annak vallom, aki. Annak vallom, akinek kijelentette magát. Amit Ő tett, azt magamra nézve személyesen is érvényesnek tekintem, és hálás vagyok érte. Ezt jelenti hinni a Biblia szerint. Egyébként mindenféle hit, hiszékenység és hiedelem létezik. Sokfélekép-

pen lehet használni ezt a szót, például: azt hiszem, tegnap ez volt, meg az volt, de ez a bizonytalanságot fejezi ki. A bibliai hit bizonyosság. Ez nem kevesebb annál, mint hogy tudom. Ez ugyanaz, vagy még nagyobb bizonyosságot jelent.

Azt jelenti, hogy hiszem, hogy Jézus az Isten Fia, mert így jelentette ki magát, és az Atya is ezt mondta róla. Hiszem, hogy Ő a próféták által megígért Messiás. Hiszem, hogy Ő a világ Megváltója — amire a samáriai faluban rájöttek azok, akik hallgatták Őt, és örömmel újságolták egymásnak. Hiszem, hogy személyesen az én bűneim büntetését is elszenvedte, mikor meghalt. Hiszem, hogy feltámadott, él és uralkodik örökkön örökké. Így bízom benne, így imádkozom hozzá. Annak tekintem Őt, aki.

Mit jelent az a szeretet? Ez nem valamiféle lelkesevés. Nem könnyen ellobbanó szalmaláng. Nem olyan szeretet, amit színez vagy beszenyez bármiféle számitás vagy érdek. Ez az Isten szeretete. „Az Isten szeretete kitöltetett a mi szívünkbe a Szentlélek által, aki adatott nekünk” (Róm 5,5).

Ez az újjászületés aktusának a leírása. Az újjászületésben Isten az Ő isteni szeretetét adja a hívőknek. Azért mutogattak az első keresztyénekre: nézzétek, hogy szeretik egymást! Ilyet még nem láttunk! Persze, hogy nem, mert ez nem emberi teljesítmény. Ezek nemcsak jó emberek voltak, hanem újjászületett emberek, s megjelent bennük az Isten szeretete. Az az egyenletes, másokért minden áldozatra kész, szíves, még viszonzást sem váró, egyoldalúan is működő szeretet, amivel Isten szeret minket. Itt erről a szeretetről van szó és nem kevesebbről.

És miféle reménység ez? Az Isten ígéreteinek a komolyan vétele. Amikor tudja valaki, hogy az vár rá, amit Isten elkészített. *Nem az az igaz, hogy majd csak lesz valahogy.* A „sorsom” úgy lesz, ahogyan Isten elkészítette a jövőt. Ő a jövőnek is Ura. Ezért bizza rá magát és szeretteit reménységgel a hívő. Ezért tudnak a hívők csüggesztő körülmények között is békességgel, reménységgel, olykor még derűsen is élni. Mert nemcsak annyit látnak a világból, amennyi a szemük előtt van. Mi nem a láthatókra nézünk — írja Pál apostol —, hanem a láthatatlanokra (2Kor 4,18).

Tágas horizonton belül tájékozódik a hívő. Isten kiemelte abból a napi politikai perspektívából, amiben Isten nélkül legfennebb csak gyarló módon vegetálhat.

Felemelte és Isten nézőpontjából — ahogy a reformátorok írták: sub specie aeternitatis -az örökkévalóság szempontjából értékeli a dolgokat.

Ezért nem esik kétségbe vagy nem háborodik fel jelentéktelen dolgokon. Hogyan nézett rám valaki? Görbe szájjal mit mondott rólam? — Ezek nem nagy ügyek, ilyenekért nem szabad botránkozást és gyülekezetrontást okozni.

A keresztyén állampolgár azonban súlyosnak és komolynak tekinti azt, ami Isten minősítése szerint súlyos és komoly dolog. Mivel rálátása van az eseményekre, ezért reménység van a szívében.

Isten kegyelmének a munkája tehát ezt jelenti: hisz

— vagyis tudja, mit tett értünk Isten; szeretet van benne — vagyis tudja, mi a dolgunk ezen a világon, és reménység van a hívő szívében — mert tudja mi vár rá és mi vár erre a világra.

Ebből harmónia következik. Harmónikus személyiség a hívő. Nagy kincs az, ha vannak ilyen stabil emberek ebben a világban. Figyeljétek meg, hogyan vonzódnak hozzájuk mások. Hogyan vágyik ez a világ arra, hogy legyenek igazmondó, megbízható, szilárdan álló emberek, miközben wok szélviharok dúlnak körülöttünk.

Presbiter testvérek, nézzük mi is a világ eseményeit Isten szemszögéből, összetörhetetlen reménységgel! Ez volt a második jellemző, amit Pál a kolosséi atyafiakról írt.

Az első tehát az, hogy Isten átemelte őket a Krisztusba és ők kettős polgársággal élnek nagy boldogságban, ebben a világban, akkor a római birodalomban, Kolosséban, de a Krisztusban, mint a mennynek a polgárai. A második az, hogy ez meg is látszik az életükön. Bibliás hitben, szeretetben és reménységben.

3.-A harmadik — érdekes, hogy nem ezzel kezdte, hanem a végén említi: hogyan jutottak el ide. Szinte azt mondja: az ám, el ne felejtsetek, hogyan kezdődött, hogyan jutottatok el ide. Erről ír a legrészletesebben: **„ti már hallottátok az igazság beszédét, az evangéliumot, mert ez hozzátok is eljutott, és ahogyan az egész világon gyümölcsöt terem és növekedik, úgy közöttetek is, attól a naptól fogva, amelyen meghallottátok, és igazán megismertétek az Isten kegyelmét. Így tanultátok ezt Epafrásztól, szeretett szolgatársunktól, aki a Krisztus hú szolgája értetek.”**

Vagyis, hogyan kezdődött az evangéliummal való találkozásuk? Úgy, hogy hallottak Istenről. Az istenek világában élő pogányok hallottak a valóban létező, egy, igaz, élő Istenről. Először talán különös volt, amit hallottak, de mivel Isten maga szólította meg őket Epafrászon keresztül, ezért hit támadt a szívében. És egyre nagyobb hittel hallgatták azt, amit Isten Epafrászon keresztül mondott nekik, és Isten ezzel az igével teremtette újjá őket. Ez azóta is, magyar szórványvilágunkban is mindig így történik. Nem véletlenül hangsúlyozza itt az apostol három vagy négy megjelölést is mondván Isten ígéjére. Azt mondja: ez az igazság beszéde, amely az egész földön érvényes, amelyik élő beszéd, mert növekedik is, meg gyümölcsöt is terem — ilyet csak egy élő fa tud csinálni —, és ez formált át benneteket. És ha már átformált, akkor a bennetek levő szeretet arra fog indítani, hogy másoknak is továbbadjátok, és ti is igehirdetők lesztek.

Testvérek! Nemcsak Epafrászt bízta meg ezzel Isten, hanem mindnyájukat, akik már ismeritek az igazság beszédét. Azért csatoltuk a Római levélből Pál apostolnak ezt a vaslogikával megírt rövid gondolatmenetét, hogy lássuk, hogyan segít rajtunk Isten!

Hogy kezdi el az Ő munkáját és minek a gyümölcse lesz a hit, szeretet és reménység egy emberben, a hitetlen, szeretetlen és reménytelen világ közepette? Ezt írja: **„Aki segítségül hívja az Úr nevét, az üdvö-**

zül. De hogyan hívnák segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan higgyenek abban, akit még nem is hallottak? Hogyan hallják, ha nincs igehirdető? De hogyan hirdessék, ha nem küldi el Isten őket? Ezért tehát a hit hallásból van, mégpedig a Krisztus beszédének a hallásából.” (Róm 10,13-17).

Úgy kezdődött a kolosséiak új élete, hogy Epafrász, egy kolosséi férfi hallotta az evangéliumot Páltól. Hazament és elmondta azt, amit hallott Istenről. S láss csodát, hittek a szavának, és kialakult egy kis keresztény közösség Kolossében. Tovább is hangzott ott az evangélium, és átalakult az életük. Így ment híre a környéken annak, hogy mennyire másként is lehet élni. Akik befogadták a hallott ígét, továbbmondták másoknak. Mindegyik egy-egy kis apostol lett a maga családjában meg közösségében. --- Miközben továbbadták az istenes életvitel titkát, az ő hitük is megerősödött és bennük is gyümölcsöket termett. --- Először tehát hallották, aztán mivel Isten beszéde élő beszéd, gyümölcsöt termett az életükben, és tovább hangzott rajtuk keresztül is.

Ezt a három dolgot próbáljuk magunkkal vinni ma reggel. Isten kegyelmének a munkája az, hogy átszerez minket a hitetlenségből, az Isten-nélküliségből, az istentelenségből a Krisztussal való közösségbe. Fizikailag Munkácson, Kolozsváron, Bécsben vagy az éppen földrengéssújtotta Kolossében maradunk, ott, ahol élnünk kell, de bárhol a Krisztussal való közösségben élhetünk tovább. Ez az állapot megtermi a reá jellemző gyümölcsöket, ami a szó bibliai értelmében vett hit, szeretet és reménység. Valamikor mindez azzal kezdődött, hogy a kereső és nyugtalan szívű emberek hallották és befogadták az igehirdetést. Mert a **keresztől való beszéd** akkor is, meg ma is némelyeknek botránkozás, másoknak bolondság, de akik hisznek, azoknak Isten ereje és Isten hatalma. A hívő állampolgárok nemcsak veszik, hanem viszik is az evangéliumot, és továbbadják másoknak. Úgy legyen! Ámen

Hermán M. János. Holzhausen, 2023 április 1.

Ráfelelő ének: 821,1-2-3

1. Isten szívében megpihelve forrjon szívünk egybe hát,
2. Hitünk karja úgy ölelje édes Megváltónkat át!
3. Ő fejünk, mi néki tagja, Ő a fény, mi színei;
4. Mi cselédek, ő a gazda, Ő miénk, övéi mi.

5. Szeretemben összeforrva, egy közös test tagjai,
6. Tudjuk egymásért harcolva, ha kell, vérünk ontani.
7. Úgy szerette földi nyáját s halt meg értünk jó Urunk;
8. Fájna néki, látva minket, hogy szeretni nem tudunk.
9. Nevelj minket egyességre, mint Atyáddal egy te vagy,
10. Míg egygyé lesz benned végre minden szív az ég alatt;
11. Míg Szentlelked tiszta fénye lesz csak fényünk és napunk,
12. S a világ meglátja végre, hogy tanítványid vagyunk.

Magyarok húsvétja Hollandiában – 3. rész: Ünneplés egy hollandiai magyar gyülekezetben

Húsvétnek a magyaroknál csakúgy, mint a hollandoknál állandó helye van mind a világi hagyományokban és szokásokban, mind pedig a keresztény egyházi élet gyakorlatában. Igazi közösségi ünnep: mind Jézus halálát és feltámadását, mind pedig az azt követő örömnepet jelentős figyelem övezi. Vannak olyan hagyományos események is, amelyek ezen két világ között helyezkednek el: ilyen például a *The Passion*, ahol híres színészek játszották el Jézus keresztútjának állomásait. Ezt idén április 6-án, Nagycsütörtökön a [KRO tévécsatorna is sugározta az észak-frízöldi Harlingen városából](#). Jézus szerepét idén a török származású Sinan Eroglu játszotta.

Mostani cikkünkben a hollandiai magyarok egyházi húsvétjáról kívánunk képet nyújtani. Ennek kapcsán *Hermán M. Jánost*, a *Zwollei Magyar Református Egyházközség* egyik lelkészét kérdeztük meg. Arra kértük, hogy beszéljen nekünk arról, hogy ő és magyar nyelvű gyülekezete hogyan ünnepli húsvétot.

Holland hírek (HH): Köszönjük, hogy elvállalta tiszteletes úr, hogy elmondja gondolatait a húsvéti ünnepköréről. Kezdjük egy általános kérdéssel: Mit jelent a magyar protestáns keresztények számára húsvét? Mennyire fontos ez az ünnep a többi keresztény ünnephez képest?

Hermán M. János (HJ): E helyről is szeretettel köszöntjük a „Holland Hírek” olvasóit, akiknek megszentelt húsvéti ünnepet és áldott találkozásokat kívánunk a Zwollei Magyar Református Egyházközség nevében. Lelkipásztorként vagy egyszerű polgárként, úgy az alkalmas, mint az alkalmatlan időkben: egyaránt nyíl-

tan beszélek a hittudományi kérdésekről, a keresztyén hit forrásáról, a hit mibenlétéről. A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje, a Krisztus beszéde által. Róma 10,17. Arról is szívesen írok vagy nyilatkozom, ami az Anyaszentegyház életére vonatkozik. Elmondhatom, hogy ehhez állandó odafigyelés, illetve tanulás szükséges, miközben Pál apostollal szólva tudjuk, hogy homályos a látásunk és véges a tudásunk.

A kérdéseket mérlegelve úgy vélem, hogy a magyar protestánsok számára a húsvét lényege az élet értékét, [vagyis] ugyanazt jelenti, mint bárhol a világ népeinek: Krisztus feltámadását, vagyis az élet győzelmét a halál fölött. Üdvtörténeti szempontból Karácsony, Húsvét vagy Pünkösd rangsorolása nem lehet a tisztünk, mert ezek az ünnepek Isten szeretetének és kegyelmének az eseményei. Isten a sír mélyéig hajolt le, hogy életünk végeztével őt színről színre láthassuk. Az őskeresztyén és a zsidó gyökerek alapján feltétlenül említenünk kell az ószövetségi Páska, a Pésach ünnepét, amelyet Isten választott népe az Egyiptomból való szabadulás emlékére tartott és tart a mai napig. Ünnepnapiaink dátuma néha egybeesik. A katolikus vagy az ortodox időszámítás különböző, ma még sajnálatosan eltérő.

A húsvéti hagyományok egyházas tárháza igen gazdag, ezek közül megemlítem azt, hogy régen az ifjak virágvasárnapra előkészített konfirmálása, azaz hitvallástétele a húsvéti úrvacsoravétellel zárult. Jól lehet a kommunista országokban a hitoktatást és a keresztyén ünnepek tartását akadályozták, a lakosság azért templomba járással és a húsvéti népi szokások révén mindenütt jelezte, hogy a lelki dolgokban nem a militáns ateistáké és nem az állami hatalomé az utolsó szó.

HH: Húsvét lényege tehát a hitben, a Jézus áldozatáról való megemlékezésben áll. Ez előbb egy gyászszal kezdődik, majd utána örömmé alakul át. Ez akkor kezdődik, amikor arról beszélünk, hogy harmadnapon feltámadott Krisztus. Hogyan lehet a hívek felé közvetíteni ezt az átváltozást, ezt a csodát?

HJ: Igen, kezdetben nagyon gyászos helyen, a teme-

tőkben emlékeztek meg a Nagypénteken megfeszített Jézus Krisztus feltámadásáról. Nagypéntek az emberi elbukás gyászos napja, látszólag a bűn diadala, jogilag azonban a római béke csődje, hiszen Pontius Pilátus egy ártatlant ítelt kereszthalálra, politikai megfontolásból. A Golgota hegyén álló keresztről Jézus testét nagypéntek estéjén levették, sírba helyezték, katonák őrizték. Idézzük az első keresztyének egyikét: "Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint, eltemették, és feltámadt a harmadik napon." I.Kor.15,3-4.

Jézus Krisztus halála és eltemetése nagy szomorúságot jelentett a tanítványai számára, hiszen látták a gyógyításokat, a halottak feltámasztását, és tanúi voltak a bűnösök helyreállításának. A szörnyű háborúk uraihoz a keresztről elhangzó szavak nem jutnak el, nem tudják hogy mit cselekesznek a megbocsátás helyett... Nagypénteken sötétség borult a világra, ez több mint szimbolikus. Az ezt követő harmadnap hajnalán aztán angyal adta hírül a csodát, hogy a Megfeszített feltámadott. Először a szent asszonyoknak jelent meg. Negyven napon át aztán megjelent mindazoknak, akik szerették és akiket felkészített a szolgálatra, vagyis az örömhír továbbadására, hogy Ő él. Evangélium, szó szerinti örömhír, hogy igazi békességet ajándékoz a benne hívőknek. Azért, hogy feltámadott, azért hogy Jézus él, általa mi is igazi életet élhetünk földi éveinkben, halálunk után pedig általmegyünk az örök életbe. Az első századokban a hitben járók zsoltárénekléssel, ősi szertartás keretében azért találkoztak és ünnepeltek húsvétkor a temetőknél, mert a Krisztus követőit hitük miatt üldözték és halálra keresték. A napi sajtóban nyomon követhető, hogy világviszonylatban ma is a keresztyén vallás a legüldözöttebb. A világ urai nehezen tudják elviselni, hogy sem a szeretet, sem az élet, sem a halál felett nincs végleges hatalmuk. Isten újratemtő értékrendje más, a krisztusi szeretet egy megélhető valóság, ez a világba érkezett legfontosabb eszme, ha szabad így fogalmazni. A Jézust szerető és sírjához siető asszonyokat az angyal így szólítja meg: „Ne féljete! Tudom, hogy ti Jézust keressétek, akit keresztre feszítettek. Nincs itt. Feltámadt, ahogy előre megmondta.” (Mt 28,5-6)

Azok, akik a belénk oltott belső hallással elfogadják az anyagi bátorítást, hogy „Ne féljete!” azok a krisztusi szeretet és béke megvetőinek ellenében hirdessék ma Isten jóságának és a megváltott életnek az örömét. Egy ember bizonyoságtétele is számít!

A húsvéti öröm csodáját, azt hogy Jézus Krisztus az ő drága vére által a bűntől és a Sátán minden hatalmától megszabadított, azt hogy feltámadott, bizony hegymagasságú betűkkel kellene írni az égre, hogy vigasztaljon, amikor csüggedünk. Azt, hogy a Krisztus tulajdona vagyunk, élet által való istentisztelettel, személyes példával, a Krisztus-követés imádságos lépéseivel közvetíthetjük az embertársaink felé. Keresztesük a megfelelő helyeket, nyelvi és zenei eszközöket, a szeretetszolgálat alkalmait, az egymás hitét gazdagító beszélgetéseket.

A betegség és a halál a Krisztus visszatéréséig nem tűnik el, de Ő velünk van a világ végezetéig. Ha az üres keresztre néz szemem, megvan mindenem! Krisztus miattunk, helyettünk és érettünk szenvedett. Aki ennek tudatára ébred, kiáltson a feltámadás csodáját átélő Tamás apostollal: Én Uram, én Istenem! Senkit se zavarjon, ha kimaradunk a divatos fősodorból azért, mert nekünk Krisztus a jövőnk.

HH: A feltámadás jó hírének az istentisztelet keretein belül történő megünneplését követően szoktak-e gyülekezetében olyan elemek előfordulni az ünnepelés során, amiket inkább a világ dolgaival szokás összekapcsolni? Mondjuk szavalások, éneklések vagy együtt elköltött magyaros ételek?

HJ: Szórványvilágban az egyházi közösségeink magától értetődően ragaszkodnak az anyanyelvű kultúrához, ünnepek alkalmával a kicsik és nagyok szívesen mondanak magyar verset. Énekelnek vagy hangszeres zenével emelik magasba a lelkeket. Karácsonykor általában 30-35 csomagot osztunk ki a gyermekeknek, húsvétkor piros tojást hoznak a szülők, kalácsot is sütnék vagy újabban gyorspostával küldenek hazulról. A nyílt gyülekezeti napunkon, a hollandiai magyar gyülekezetek nyári testvértalálkozóján természetes módon kerülnek elő a magyaros ízű ételek. Szabolcs és Kinga székelyudvarhelyi kürtöskaláccsal kedveskedik

a vendégeinknek. Olyan testvérünk is van, aki egyenesen hazulról hozza a szamosmenti töltött káposztát. Megható az a gondoskodás, ahogyan a templomba járók folyamatosan hozzák a gyümölcsöt és süteményt az asztali beszélgetések mellé. Ilyenkor könyveket és újságokat terjesztünk, a gyülekezeti teremben még visszhangzik bennünk az éneklés, az igemagyarázat és kérdezni lehet a lelkészeket, presbitereket és diakónusokat.

HH: A gyülekezet honlapján közzétett fényképeken rendszeresen látszanak gyerekek is. Velük ki foglalkozik az istentisztelet ideje alatt? Hogyan tanulnak a gyerekfoglalkozásokon?

HJ: Zwollében a „magyar vasárnapokon” Rohaan Éva testvérünk foglalkozik a gyermekekkel, ő a Partiumi Keresztény Egyetem végzettje, szívesen végzi a gyermekmunkát. Rajzolnak, énekelnek, bibliai történeteket tanulnak. Korábban Németh Piroska a KCsP ösztöndíjasaként dolgozott közöttünk két évig nagy haszonnal. A gyerekek és az ifjúság bevonása a hitéletbe a diaszpóra legeslegnagyobb kihívása. Itt most nem részletezzük a többnyelvű kultúra hasznát, a lelkiekre nézve viszont a gyermekeink a lelkieket elsőként a szüleiktől és a nagyszüleiktől tanulhatják. Hollandiában több helyen is van hétvégi magyar iskola, vallás-oktatás, amiért hálásak vagyunk a hágai gyülekezethez kötődő lelkipásztorainknak és az önkéntes magyar tanítóknak meg az öntudatos szülőknek. Nagyon de nagyon hiányzik egy olyan magyar művelődési központ Hollandiában, ahol folyamatosan helye lenne a léleképítő és a kulturális tevékenységnek. A katolikus testvéreinkre is őszintén gondolva, talán egy saját tulajdonú templom is megtenné, gondoljunk csak az épülettel rendelkező londoni református gyülekezet áldásos szolgálatára. Évtizedekkel ezelőtt a hollandiai és belgiumi magyar családok nyaranta sikeres gyermektáborokat tartottak, Isten áldja az akkori szolgáltatók emlékét.

Tény, hogy már régóta a nemzeti összetartozás lelki-ségi látókörébe kellene tartozzon egy olyan hollandiai magyar központ, mint amit a Vianeni Magyar Otthon jelentett korábban. Néhány hete többen is megtekintettük a gyermekek számára jelenleg elveszett paradicsomnak mondható helyet, miközben a cserkészlet és a szabadtéri istentiszteleteink számára kilincselünk befogadásért. Ezen a téren azért jó reménységgel vagyunk, hogy életképes presbitériumok felállításával, a bűvópatakok hasznának a hasonlatosságára, azon a helyen ismét meggyökerezhet a templom, az iskola és a magyar művelődés ügye.

HH: Miben különbözik az, ahogyan Ön odahaza, szülőföldjén ünnepelte meg húsvétot attól, ahogyan Hollandiában ünneplik? Mi az, amit azokból az idők-ből a mostani holland környezetbe áthozott? Másfelől közelítve ugyanezt a kérdést: Vannak-e olyan szokások, amelyeket a holland gyülekezetektől „lesett el”?

HJ: Kimondottan húsvétra összpontosítva, az ott-

honi erdélyi gyülekezeteinkben a sátoros ünnepek előtt nagyhét volt, ami azt jelenti, hogy hétfőtől kezdődően reggel este istentiszteletet tartottunk és általában azok járultak az úrasztalához, akik ezeken a bűnbánati istentiszteleteken legalább egyszer részt vettek. Az igehirdetések üzenete arra irányult, hogy a hívek béküljenek meg Istennel, felebarátaikkal és önmagukkal. Ahol szokás volt, ott nagypénteken délelőtt is tartottak úrvacsorás istentiszteletet. Az emberek ünnepi feketébe öltöztek, úgy mintha a legközelebbi hozzátartozójuk temetésére mennének. Búsan zúgtak a haragok és a keresztyének megsiratták a bűneiket, igyekeztek megtisztulni, aki tehette hagyományosan böjtölt napnyugtáig vagy a csillagok feljöveteleig. Ilyenkor a lelkipásztor az egyházfi vagy a körzeti presbiterek kíséretében úrvacsorát vitt a betegeknek és a messze lakó öregeknek. Nagyszombaton ifjak serege takarította ki a templomot, virágot hoztak, az úrvacsorára adakozók elküldték a kenyeret és a bort, mindezeket a kurátor adminisztrálta. Az ünnephez tartozott a légátusok szolgálata, akik a kolozsvári teológiai intézet hallgatói voltak. A pópresbiterek szorgalmasan jártak gyűjteni a családoknál, tandíjhoz és fenntartáshoz segítve a leendő lelkipásztorokat. A román állam mesterséges kifogások alapján korlátozta a felvételt nyerhetők számát, úgyhogy 1989 karácsonyára már a nagyobb városokba is alig jutott légátus, nemhogy a falvakba, ahol meleg szeretettel várták az evangélium hírnökeit. A diktatúra látványos bukása után 1990 januárjában több mint százan iratkozhattak be teológiai tanulmányok végzésére.

Holland református gyülekezetben való szolgálatom idején a nagycsütörtöki, azaz az úgynevezett fehér csütörtök esti úrvacsoraozítás ragadott meg. A templomokba hosszú asztalokat hoztak, a hívek ülve vették az úrvacsorát a Krisztusban nyert nyugalom kifejezésére. Ugyanis az Egyiptomból való szabadulás alkalmával sietve, futva kellett elfogyasztani a pászkát és a páskabarányt. Nagypénteken itt nem szólnak a harangok, ahol pedig istentiszteletet tartanak, nincs éneklés. Húsvét éjszakáján számos helyen imádkozva virrasztanak a templomokban és előkészítik a nagy húsvéti gyertyát. Sem karácsonykor, sem húsvétkor, sem pünkösdkor nem kötelező az úrvacsoraozítás.

Amit a hazai gyakorlatból „áthoztam”, az az, hogy a nagyhéten, itt jó hét a neve, igyekeztem eljutni azokba az öregotthonokba, ahol a híveink családtagjai éltek, továbbá a kórházak csarnokaiban szervezett áhítaton is gyakran szolgáltam és a gyülekezet részéről az ünnepek magyarázatáról szóló cikkeket írtam a helyi újságokba. Ünnepe másod- és harmadnapján Hollandiában nem tartanak istentiszteleteket, a nagypéntek munkanap, az ünnepek másodnapja munkaszüneti nap. Húsvétkor a frízlandi gyülekezetek a lelkipásztoruknak az én időmben néhány nagyobb mandulás patkót vagy töltött kalácsot ajándékoztak

Amire, ha még egyszer haza tudnék menni – mindenképpen megkérném magyar testvéreimet, az az,

hogy holland diakóniai mintára vezessék be a külön perselyes adakozást. Ezzel sok szükségét szenvedő család számára lehetne fát vásárolni vagy villanyszámlát fizetni, és még kimondani is nehéz, hogy mi mindenre lenne most szükség Kárpátalján. Ezt a szolgálatot a magyar református gyülekezetek régóta és buzgón végzik, de részemről az istentisztelet végeztével gyűjtött, közösséget ápoló, hálaadási cselekvésről van szó a rászorultak felé, akik közül sokan nem is jöhetnek templomba a nyomorúságaik miatt.

HH: Mi jellemző a zwollei gyülekezeti tagokra? Hollandia mely részeiről jönnek a legtöbben? Előfordul, hogy Hollandiában csak látogatóban tartózkodók megtalálják a gyülekezeti alkalmakat? Ha igen, akkor milyen hírcsatornákon tudják nyomon követni, hogy mi történik Zwollében?

HJ: Hollandiában jelenleg [öt helyen tartunk istentiszteleteket havi rendszerességgel](#), de véleményem szerint még legalább tíz helyre kellene eljussanak az igehirdetők. Zwolléba az észak-hollandiai és a környékbeli magyar hívek járnak, többen a holland családtagjaikkal érkeznek. Katolikus testvéreinket is szívünk teljes szeretetével fogadjuk az elég drága pénzen bérelt lutheránus templomba. Szolgálatainkat magyar nyelven végezzük, van negyven erdélyi énekeskönyvünk, a zsoltárokat mindenik holland énekeskönyv tartalmazza, a liturgia kétnyelvű, a szolgálat magyarul folyik, a prédikációt holland nyelvre fordítva 10-15 példányban osztjuk ki a jelenlévő holland atyánkfiaink. Ennek híre ment, nemrégiben az egyik holland napilaprólunk szóló riportjában is kiemelték „Prédikációk és torták” cím alatt, mintegy jelezve, hogy itt mindenkit magyaros vendégszeretettel és a hittestvéreknek kijáró tisztelettel fogadnak. Nt. Kelemen Attila Csongor vezető lelkészünk akkori, januári prédikációja a honlapunkon olvasható, a cikk pedig a [weboldalunkon is megjelent fordításban](#).

Az istentiszteletek alkalmaira személyre szóló meghívókat küldünk villámpostán, a hírünk szájról szájra száll. Igen jót tenne, hogyha szülőföldünk egyházi sajtójában olykor hirdetnék a külföldi magyar istentiszteletek helyének a címét. Örvendünk, hogyha a honfitársaink bekapcsolódnak a helyi holland gyülekezetekbe, viszont elszomorító, ha külföldön a magyar híveink sehol nem koptatják a templomok küszöbeit.

A hívogató harangszót egyelőre a világháló és a [Zwollei Harangszó](#) pótolja. A nagyvilágba kerülő híveink nyomon követése és lelkigondozása közös feladatunk.

HH: Van-e valamilyen bibliai ige, vagy ének, amit szeretne a mostani ünnepre útravalónak adni olvasóinknak a most következő ünnepre?

HJ: A bujdosók fedelmének lelkületével, szív szerint pedig az otthon élőkkel összekötő szeretethídon járva, az alábbi, az új magyarországi énekeskönyvben így található imádsággal búcsúzunk az olvasóktól:

1. Győzhetetlen én köszálom, / Védellezöm és kővárom,
2. A keresztfán drága áron / Oltalmamat tőled várom.
3. Sebeidnek nagy voltáért, / Engedj kedves áldozatért,
4. Drága szép piros véredért, / Kit kiöntél ez világotért.
5. Reád bízom én ügyemet, / Én Jézusom, én lelkemet,
6. Megepedett bús szívemet, / Szegény árva bús fejemet.
7. Irgalmazz meg én lelkemnek, / Ki vagy ura mennynek, földnek,
8. Könyörgök csak Felségednek, / Én megváltó Istenemnek.
9. Mutass, Jézus, kies földet, / Lakásomul adj jó helyet,
10. Ez életben csendességet, / Jövendőben üdvösséget.

Erdélyben a múlt század elején II. Rákóczi Ferenc fejedelem nevéhez fűzték és rodostói emigrációjának idejéből tőle, magától származónak tartották ezt a „Rákóczi Ferenc bús ének”-nek nevezett szép költeményt. Ezt a hagyományt történetileg nem lehet bizonyítani, de az énekben tükröződő kegyesség legalább is közről rokon a bujdosó fejedelem vallásos prózájában kifejezésre jutó lelkülettel és annak stílusával is. (Csomasz Tóth K.)

HH: Nagyon köszönöm, hogy rendelkezésünkre állt ehhez a beszélgetéshez! Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk Önnek és összes olvasónknak.

Aki a gyülekezetben történeteket szeretne követeni, az akár [Facebookon](#), akára gyülekezet [honlapján](#) talál bőséges és naprakész információt.

Magyarok húsvétja Hollandiában – 2. rész: Tánc, költészet és hagyományos ételek

Kelt: 2023. április 4.

Közeleg a húsvét és számos hollandiai magyar szervezetnek lesznek programjai ebből az alkalomból. Mostani beszélgetőpartnerünk Hoeks-Györky Zsuzsa, aki Hollandiában a legrégebbi, folyamatosan működő magyar egyesület titkára, valamint a Hollandiai Magyar Szövetség alelnöke. Komoly megtiszteltetés számunkra, hogy válaszol kérdéseinkre. Mivel személyesen is ismerjük egymást, az alábbiakban a tegező formát használjuk az interjú során.

Holland Hírek (HH): Köszönöm, hogy elvállaltad a válaszadást. Legelőször is, szeretnék megkérni, hogy pár szóban foglald össze, hogy mi az Amszterdami Hungaria Club küldetése? Honnan jönnek tagjaitok? Hollandia mely részein élnek? Mivel foglalkoznak?

HGYZS (Hoeks-Györky Zsuzsa): A Hungaria Club küldetése az alapítás évétől, 1929-től változatlan: a Hollandiában élő magyaroknak kellemes otthont nyújtani, megőrizni és továbbadni hagyományainkat, szokásainkat rendszeresen a megtartott összejöveteleinken, nemzeti ünnepeinket méltó módon megünnepelni.

HH: Most térjünk rá az interjú témájára. Hogyan ünnepli az Amszterdami Hungaria Club a húsvétot? Van-e valami hagyományos tevékenység vagy étel, amit mindig elkészítetek? Lesz most valamilyen meglepetés?

HGYZS: Mivel egész Hollandiában a Hungaria Club az egyetlen ilyen jelleggel működő szervezet, így tagjaink nemcsak Amszterdamból jönnek, hanem az ország legtávolabbi városaiból is. A tagok és az érdeklődő vendégek összetétele sokszínű; az orvostól a kertészig, a fodrásztól az egyetemi tanárig szinte minden foglalkozás megtalálható. De nemcsak magyarok látogatják a klubestéinket; a tagok fele holland. Ami közös bennük, az a magyar kultúra és hagyományok iránti érdeklődés.

HH: Milyen szerepe van a húsvéti ünnepeknek a magyar kultúrában? Van-e valami, amit a klub különösen fontosnak tart ebben az ünnepben? Milyen magyar hagyományokat szoktatok ilyenkor feleleveníteni?

HGYZS: A magyar húsvéti szokások mindig népszerűek voltak Hollandiában is az itt élő magyarok között. Itt gondolok elsősorban a festett tojásokra, a főtt sonkára és a locsolkodást sem hagyhatjuk ki. Ez utóbbit csak módjával, mivel Hollandia köztudottan a sok esőről 'nevezetes'. A klubban mindenesetre sok-sok csokitojással és főtt sonkával elevenítjük fel a húsvéti szokásokat.

HH: Az elmúlt két évben ugyebár a koronavírus miatt a legtöbb közösségi esemény megghiúsult, de idén végre együtt lehet ünnepelni. A járványt megelőző években milyen programokat szervezett a klub húsvétra? Lesz valamilyen különleges program idén?

HGYZS: A járvány előtt a régi klubhelyiségben volt konyhánk és ez azt jelentette, hogy hagyományos magyar ételekkel láthattuk tagjainkat vendégül. Az idén, mivel új klubhelyiségünk van és mások a lehetőségek, a magyar hidegkonyha néhány remekével kedveskedünk. Természetesen a főtt sonka és főtt tojás is ott lesz a finomságok között. És ha van egy kis szerencsénk a bejgli is.

HH: Evezünk könnyedebb vizekre: Milyen hagyományos magyar ételeket készítetek általában húsvétra a klubban, és melyikük a kedvenced?

HGYZS: Az én kedvencem? Természetesen a főtt sonka, tojás, mustár, torma, retek, paradicsom, gesztenyepüré, beigli és még sok más csodás süti, és persze töltött káposzta. Ez nálunk otthon a hagyományos húsvéti menü volt a nagypénteki böjt után.

HH: A klub összejöveleinek ugyebár szerves részét képezi a társastánc. Ezen a területen vannak-e olyan tánckülönlegességek, amiket húsvétkor szoktak jární?

HGYZS: A társastánc: magyar, és miután a klub tagjai között sok az erdélyi, felvidéki, így sokszínű. Mi minden klubesténken táncolunk, ez hozzátartozik a klub profiljához. Volt olyan húsvéti összejövétel, amikor táncosokat hívhattunk meg, az bizony sokat dobott a hangulaton. De ilyesmire nincs mindig lehetőség.

HH: Milyen terveitek vannak a közeljövőre nézve? Milyen csatornákon léphetnek kapcsolatba veletek az érdeklődő hollandiai magyarok?

HGYZS: Mint már említettem, ez év januárjától új klubhelyiségünk van. A helyszín és a klubterem nagy siker így reméljük, hogy azok is megtalálnak minket, akik eddig még nem jöttek hozzánk. A klub elérhetősége közlekedés szempontjából szinte tökéletesnek mondható. A „többi” már csak tőlünk függ. Tárt károkkal fogadunk mindenkit, aki otthonos, magyaros összejövételen kíván részt venni.

Elérhetőségeink különböző csatornákon: Honlap: www.hungariaclub1929.nl Facebook: [Magyar Club Amszterdamban Hungaria Club 1929](https://www.facebook.com/MagyarClubAmszterdambanHungariaClub1929)--e-mail: pipihoksgyorky@gmail.com

HH: Nagyon köszönöm még egyszer, hogy elvállaltad ezt az interjút. További sok sikert kívánok személyesen és a Hungaria Clubnak is.

A klub következő, húsvéti összejövetele április 15-én, szombaton lesz. Az este során a húsvéti programok mellett Petőfi-versek is elhangzanak, nemzetünk jeles költőjének születésének 200. évfordulója alkalmából.

Magyarok húsvétja Hollandiában – 1. rész: Beszámoló egy hétvégi iskolából

Kelt: 2023. április 4.

Egy körkérdést intéztünk több hollandiai magyar intézményhez. Arról kérdeztük meg őket, hogy ők miként ünneplik a húsvéti ünnepeket. Elsőként egy hétvégi magyar iskola válaszait osztjuk meg veletek: *Maarseni Kincskereső Oskola* a nevük. Vezetőjük, Vidák Gabriella vállalta, hogy kérdéseinkre válaszoljon.

HH: Tart-e vagy tartott-e külön húsvéti alkalmat iskolájuk a magyar közösség számára? Ha igen, akkor milyen programokkal készültek? Milyen tevékenységeket végeznek a gyerekekkel, hogy megismerjék és megértsék a húsvét jelentését, üzenetét és hagyományait?

VG: Általában tartunk húsvéti alkalmat, de nem pont a húsvéti hétvégén, hanem az előtte lévő betervezett foglalkozási napon. A Kincskereső Oskolában minden napot egy közös napindítóval kezdünk, a nagyteremben összegyűlünk, kicsik, nagyok és szülei, mindannyian, és egy (vagy több) tanító néni vagy bácsi felkészül valami kis előadással, vetélkedővel, játékkal.

A húsvéti alkalmunkon a közös napindító mindig a húsvéti ünnepkör témájában zajlik. Tavaly egy néprajzi prezentáció volt, idén a húsvéti locsolkodás szokásával fogunk ismerkedni drámajáték formájában. Ezen kívül ezt a napot mindig egy nagy közös húsvéti kézműveskedéssel fejezzük be.

HH: Készítenek, vagy fogyasztanak-e olyan ételeket a húsvéti összejövételen, amik tipikusan magyar jellegűek, és a magyar kultúrkörben ilyenkor szokásosak?

VG: Sajnos az utóbbi években van a körünkben egy súlyosan tej- és tojásallergiás kisfiú, így a közös étkezéseket mostanában a minimálisra csökkentettük, de volt és lesz is majd még rá példa, hogy megjelennek hagyományos magyar ünnepi ételek a foglalkozásainkon.

HH: Milyen húsvéti szokásokat tudnak megtartani a Hollandiában élő magyarok? Milyen módon kell változtatni, hogy Hollandiában is gyakorolni lehessen ezeket?

VG: Hogy milyen húsvéti szokásokat tudunk itt a családdal megtartani? Úgy gondolom ez legfőképpen az egyén döntésén múlik. Szinte minden szükséges dolog elérhető már itt is a magyar boltok, magyar cukrászok segítségével, és ha valaki hajlandó energiát befektetni, az akár még húsvét hétfői locsolkodást is megszervezhet magának, ha szerez partnereket hozzá.

HH: Aki szeretné megtekinteni húsvéti tevékenységeiket, vagy gyermekét elvinni ezen húsvéti alkalomra, az honnan tájékozódhat?

VG: Az idei húsvéti foglalkozásunk már most szombaton, április 1-én lesz, így erre meghívót már nem küldünk, illetve egy nyílt nap szervezéséhez amúgy is komolyabb készülés szükséges, de most, hogy úgy tűnik a Covid időszak tényleg lecsengett, lehet jövőre szervezünk egy nagyobb nyitott húsvéti rendezvényt.

Ezúton is köszönjük Vidák Gabriellának, hogy válaszolt kérdéseinkre és sok sikert kívánunk nekik a hollandiai magyar gyerekek nevelésében való munkájukhoz.

Aki szeretne további információkat kapni a Maarsse Nijskereső Oskola programjairól, annak ajánljuk figyelmébe honlapjukat: <https://kincskeresoskola.nl/>

Forrás: hollandhirek.nl

A fenti szövegek újraközlése a Holland Hírek üzemeltetőjének szíves engedélyével történt.

Kovács Kata kitüntetése Hágában, 2023 április 13

A Nagykövetség székhelyén a megjelentek csodálatos koncerttel adóztak Kata tiszteletére

Örömmel tudatjuk, 2023. március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából Kovács Katalin, a Hágai Magyar Énekkar alapító zenei vezetője részére a magyar zenekultúra hollandiai népszerűsítése érdekében végzett sokoldalú és példaértékű munkája elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozta Novák Katalin köztársasági elnök.

Szívből gratulálunk és további sikereket kívánunk!

A Hollandiai Magyar Szövetség vezetősége

KÖZLEMÉNY a

Duray-emlékkonferenciáról

Duray Miklós üzenete a világ magyarságának címmel tartottak emlékkonferenciát 2023. április 20-án a magyar fővárosban, az Országház főrendházi üléstermében, a Kisebbségért – Pro Minoritate Alapítvány és a Nemzeti Közszerződési Egyetem (Ludovika) szervezésében. A budapesti konferencia egyik meghívottja és előadója Tőkés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke volt, aki a határon túli magyar vezetők megemlékezési rendjén mondotta el az alábbi beszédet.

*Duray Miklósról áldón emlékezünk ma az Ország Házában. Nemrégén Hámos László emlékét és munkásságát örökítettük meg egy hasonló emlékkonferencián. Mindkettőjükről ugyanaz mondható el, és pedig hogy életüket szentelték oda a nemzet, ennek részeként pedig a határon túlra taszított magyarság szolgálatára.

Erdélyi magyarságunk a magyar kisebbségi jogvédelem és a magyar nemzetpolitika nagy alakjaként emlékezik Duray Miklósról, aki „egy volt a legnagyobbak közül” – állapítja meg az Erdélyi Magyar Szövetség részvétnyilvánítása. „Az igazságért háborúságot szenvedők krisztusi sorsa jutott neki osztályrészül” – írtam az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács nevében. „Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa” – hirdeti Krisztus Urunk a hegyi beszédben (Mt 5,10).

Temesváron, egyik évfordulói beszédében Duray Miklós ezekkel a szavakkal idézte fel a '80-as évek közepe táján, a börtönből való szabadulása idején kikristályosodó meggyőződését: „Olyan politikai rendszerben élünk, amely gyökeres változásra vagy inkább bukásra ítéltetett. Megtapasztaltuk 1968-ban és 1969-ben, a prágai tavasz eltiprásával, hogy az 'emberarcú szocializmus' csupán politikai költészet. A kommunizmust reformálni nem, csak megdönteni/elbuktatni lehet” – írta. Ugyanez volt érvényes – tehetjük hozzá – a kisebbségi elnyomás viszonyai tekintetében. Nem volt már hová hátrálni, elértük a falat, melyet immár csak áttörni lehetett. A Szócs Géza költő és Molnár János lelkipásztor bajtársam nevéhez kapcsolódó er-

délyi szamizdat folyóirat, az Ellenpontok szerkesztői, szerzői ugyanerre a következtetésre jutottak. A Ceaușescu-féle falurombolás sötétlő korszakában a Kutyaszorító írójának elszántságával kerestük a kitörés útját és lehetőségeit. Számunkra Király Károlyhoz és Csoóri Sándorhoz hasonlóan Duray Miklós jelentette azt a példamutató személyiséget és igazodási pontot, aki a Kárpát-medencei magyar kisebbség- és önvédelem elhivatott képviselőjeként élen és előttünk járt.

* * *

1989 decemberében valóságos zarándokjárás indult Temesvárra, Erdély városaiba és falvaiba. A magyarországiak között ott voltak a sorban a felvidékiek, délvidékiek és kárpátaljaiak. Miként egykor a betlehemi pásztorok, azonképpen járultak a szabadító karácsony jászolbölcsőjéhez ajándékaikkal, hogy együtt dicsérjük az Urat. Az isteni kegyelem ajándékaikként ilyen módon testvériesült a Kárpát-medence egymástól hosszú ideig elidegenített magyarsága.

Első pillanattól fogva magunk mellett tudhattuk egymást Duray Miklóssal. Felsorakozott egymás mellett a határon túli magyarság színe-java. Emlékezetes 1991-ből az Erdély múltjáról és jövőjéről szóló azon reprezentatív egri tanácskozás, amelynek felvidéki főelőadója Duray Miklós, az Együttélés Politikai Mozgalom alapító elnöke volt – Beke György, Borbély Imre, Eva Maria Barki, Balla D. Károly, Pomogáts Béla és mások társaságában.

Abban az időben kiemelt fontosságú fóruma volt a formálódó nemzetpolitikának az újraalakuló és megújuló Magyarok Világszövetsége. Ennek is oszlopos tagja és meghatározó alakja volt Duray Miklós. 1992. augusztus 24-i fórumunk a magyar kisebbségi kérdés nemzetköziesítése tekintetében fontos állomása volt egységes nemzetpolitikánk kialakításának, illetve a III. Magyar Világtalálkozó előkészítésének.

Vállvetve álltunk ki az elszakadt nemzetrészek ügye mellett. A „sugaras” Budapest-központú nemzeti érdekvédelem mellett épp oly fontosnak tartottuk az utódállamokban élő közösségeink „körkörös” irányultságú együttműködését és összefogását. 1993 októberében ennek jegyében látta vendégül az RMDSZ az Együttélés küldöttségét, élen Duray Miklóssal. Eszmélésünk és önszerveződésünk kezdeti „hőskorában” céljaink világosak, harci morálunk tiszta, reményeink töretlenek voltak.

Ezen reményteljes időszak már-már meghatározó és felemelő záróakkordjának tekinthető az az erdélyi, majd felvidéki előadói körút, melyekre kölcsönös meghívásunk alapján került sor 1994 januárjában és szeptemberében. Nagyenyeden, Nagyváradon, Nyárádszeredában, Marosvásárhelyen és Baróton ezres tömegben fogadták a szlovákiai/felvidéki ellenállás hőseit Duray Miklós személyében, aki első kézből nyújtott tájékoztatást a január 8-i révkomáromi ön-

kormányzati nagygyűlésről, a reá jellemző meggyőző erővel mutatva rá, hogy: „csak az autonómia különböző formáival alapozhatjuk meg biztonságosan jövőnket”. Az 1992-ben elfogadott Kolozsvári nyilatkozattal, valamint a délvidéki autonómiaprogrammal és a kárpátaljai autonómia-népszavazással egybehangzóan – akkor még – teljes volt az egyetértés a Kárpát-medencei magyar nemzetrészek közösségi önrendelkezése ügyében.

Ugyanebben a lelkesült szellemben zajlott azon év szeptemberében közös felvidéki körutazásunk, amelynek állomásai Révkomárom, Pozsony, Léva, Losonc, Rimaszombat, Szepsi, Királyhelmec és Kassa voltak. A hivatalba lépő Horn-kormány iránti elvárásunk utóbb hiábavalónak bizonyult: rólunk nélkülünk ne döntsenek!

Ekkor már azonban sűrű fellegek gyülekeztek az önálló kisebbségi közösségi politika egén. A neptuni paktum és a kudarcba fullasztott komáromi nagygyűlés, illetve az egymást követő ukrán–magyar, szlovák–magyar és román–magyar államközi szerződések végképp kisiklatták az önérdekű kisebbségi politizálás, illetve a közösségi önrendelkezés ügyét, amelynek Duray Miklós oly kiemelkedő teoretikusa és harcosa volt.

* * * Duray Miklós az 1989-es rendszerváltozás előtt példát mutatott a bátor ellenzéki kiállásból az elnyomó kommunista és nacionalista diktatúrával szemben. A demokráciának nevezett posztkommunista viszonyok között is következetes maradt önmagához, és megalkuvás nélkül tovább folytatta jogvédő ellenzéki politikai küzdelmét Csehszlovákia, majd az önállósult Szlovákia demokratikus átalakulásáért, a felvidéki, továbbá a Kárpát-medencei kisebbségi magyarság közösségi jogaiért és szabadságáért. Nekünk is megalkuvás nélkül követnünk kell példáját!

Szenvedő alanya volt és mindvégig ellenállt annak, amit ő maga „a felvidéki magyar közélet szétverése folyamatainak” nevezett – a Magyar Koalíció Pártjában való összefogástól (1998) kezdve a szlovák parlamentből való kiesésig (2010) terjedően. Kivételes tisztánlátással és nyíltsággal mutatott rá a külső elnyomást tetéző belső meghasonlás és árulás tényállására és okaira, azok felelősségére, „akik a közéletben, a politikában elsősorban a pozíciószerezést, a pénzszerzést és a többségi politikai akarathoz való megfelelést képviselték. Akik nem ezt képviselték, azokat félre kellett állítani” – nyilatkozta a komáromi nagygyűléssel kapcsolatos interjújában. A romániai Neptun-gate vonatkozásában hasonló erdélyi tapasztalatokat szereztünk. A dolgokat nevükön kell neveznünk. Politikai tisztánlátásunkat nem homályosíthatja el önös érdek és opportunizmus. Az igazsággal konfliktusok árán is szembe kell néznünk! – üzeni Felvidék nagy fia.

Duray Miklós együttes módon volt élenjáró képviselője a határon túli magyar nemzetrészek

reintegrációjának, valamint országukon belüli önrendelkezésének. Az elmúlt három évtizedben cselekvő módon vette ki részét a határokon átívelő nemzetegyesítés politikájának alakításából – a státusztörvényen át a kettős állampolgárságig, valamint a magyar-magyar csúcstalálkozó megszervezésétől a Magyar Állandó Értekezlet létrehozataláig. Másfelől, amint már szoltunk róla, a felvidéki önkormányzati rendszer elkötelezett híveként volt egyik kezdeményezője a komáromi önkormányzati nagygyűlésnek. Harminc év után elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy az állampolgári honosítás ügye jórészt sikeresen halad előre, de sajnos ugyanez nem mondható el szlovákiai viszonylatban. A közösségi önrendelkezés ügye pedig – látható módon – szinte valamennyi utódállamban, ezenképpen Erdélyben és Felvidéken is megfeneklett.

A Kárpát-medencei Magyar Autonómiatanács 2017. szeptemberi konferenciáján tartott előadásában Duray Miklós elégtelennek tartja a pusztán jószándékot. A magyar önkormányzatiság „egy olyan térségi kérdés, amiben valamilyen szerepet kell vállalnia Magyarországnak is, mint Dél-Tirol ügyében Ausztriának, akár tetszik, akár nem” – mondta az előadó, hozzáfűzve, hogy a kétoldalú államközi kapcsolatok szintjén is ugyanez lett volna elvárható. „Az a tény, hogy Magyarország és a szomszédos államok között megkötött kétoldalú alapszerződések nem tartalmaznak a számbeli kisebbségben élő magyarok számára fennmaradási megoldásokat, azt sugallja, hogy a Kárpát-medencei magyarság egyben tarthatósága megkérdőjelezhető.” Duray Miklós azt is leszögezi, hogy: „Autonómia létrehozására nem elegendő törekedni, helyzet is kell hozzá. A rendszerváltozás kezdetétől több ilyen helyzet volt, de ezek kihasználatlanul maradtak (...) Az elmúlt tíz évben eszköztelenek lettünk, ami azt is jelenti, hogy az autonómiáról csak beszélhetünk. Ahhoz, hogy az autonómiaigény megfogalmazásától előbbre léphessünk, új eszközöket kell keresnünk, amelyeknek meg kell haladniuk a közjog kereteit. Tehát újra kell gondolni a nemzetpolitikát.” Eme következtetést és jótanácsot is szívleljük meg!

Duray Miklós élete és küzdelme nem volt diadalmenet, hanem sokkal inkább az igazságért és a magyarságért folytatott konok, következetes küzdelem. Neve, példája és emlékezete legyen figyelmeztető jel és igazodási pont jövőjét kereső felvidéki népe és külföldi testvérközösségei számára!

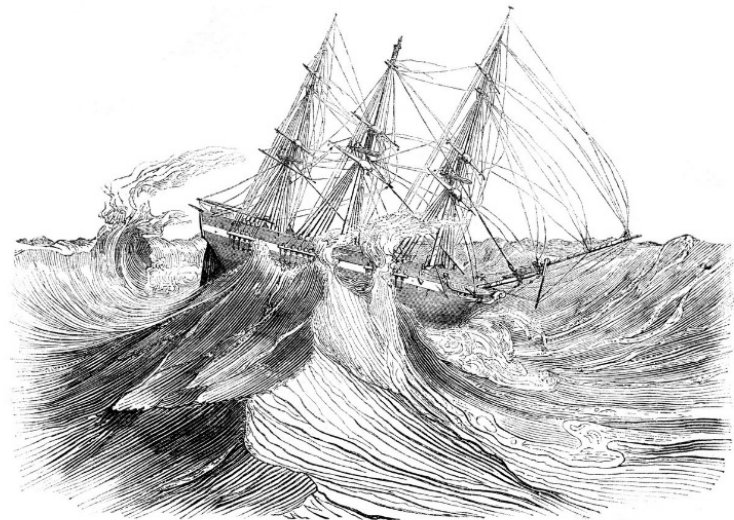
Tőkés László

250 éves az Ó, érthetetlen kegyelem

A naptár 1772 decemberének utolsó hetét mutatja. A helyszín Olney, egy angol vidéki kisváros, Londontól közel száz kilométerre. A negyvenhét éves lelkipásztor, John Newton egykori rabszolga-kereskedő, hajóskapitány egy dal után kutat az újévi istentiszteletéhez. Melodikus dallamot, vigasztaló szöveget keres, amely bátorítást adhat dolgos gyülekezetének, de igazán

szívhez szólót sehol sem talál. Newton tiszteletes már kiválasztotta a Szentírásból, a Krónikák 1. könyvének 17. fejezetéből prédikációjához azt a verset, amelyben Dávid életére visszatekintve csodálkozva kérdezi Istentől: „Ki vagyok én, Uram, Istenem, és mi az én házam népe, hogy eljuttattál engem idáig?” Majd szívében mélyen megindulva lassan papírra veti annak az éneknek a szavait, amely az idén ünnepli 250. évfordulóját. Ez az öröme, az Amazing Grace (Ó, érthetetlen kegyelem) a történelem legismertebb keresztyén himnusza, megtérők dadogva kimondott imádsága, utolsó bűnvallás a halál kapujában. Az ének hat versszaka a kegyelem története a megtéréstől a halálig, amelyet átszó a gondviselés és a béke reménysége.

1773. január 1-je, péntek reggel. John Newton, miután a szószék legfelső lépcsőfokát is átlépte, szénéz a gyülekezetén és megkérdezi: „Ha az életedre visszatekintesz, mit láatsz? Felismered-e a Mindenható sokaság áldását? Merre bolyongtál, midőn kerestt? Rám nyomorult, összetört fickóként talált az Isten.” Alighogy befejezi élete történetét, először csendülnek fel a himnusz szavai: „Ó, érthetetlen kegyelem, mely rég utánam járt. Ki tévelygőn, vakon bolyongtam utamon, egyszer csak rám talált!”

Fotó: Getty Images

Matrózélet

A keresztyénség mindennapjaiban különleges helyet foglal el az Ó, érthetetlen kegyelem, és keletkezésének története éppoly kalandos, mint szerzőjének élete.

John Newton Londonban született, nem messze a Towertől, a Temze partján. Apja hajóskapitányként a tengereket járta, anyja egyedül nevelte. Latinul tanította, történeteket olvasott neki a Bibliából, és Isaac Watts himnuszait énekelte napestig. A kis John mindössze hatéves lehetett, amikor édesanyja tuberkulózisban meghalt. Apja csak egy évvel később tért haza hajóútjáról, de időközben elhunyt feleségét nem sokáig gyászolta. Hamarosan új párja akadt, akivel

házasságkötésük után Essexbe költöztek. Született egy közös gyermekük, Johnt pedig bentlakásos iskolába adták. Az önfejű, hirtelen haragjáról ismert fiú nehezen viselte a szigorú iskolai fegyelmet, ezért tizenegy évesen, hátrahagyva az iskolapadot, inkább apja mellé szegődött, hogy így tanulja ki a tengerészetet. Rendetlen viselkedése, fegyelmezetlensége azonban sok problémát okozott. Alig tért vissza Angliába, kényszertoborzással a Brit Királyi Haditengerészet kötelékébe került, majd egy hosszúra nyújtott eltávozás után dezertőrként letartóztatták és nyilvánosan megkorbácsolták. Felépülése után több hajó fedélzetén is megfordult, végigjárta Afrika partjait lehetséges rabszolgák után kutatva. Egyszer még őt magát is láncra verték, és rabszolgaként dolgoztatták egy kis szigeten, Sierra Leone partjainál. Brutálisan bántalmazták, csak közel egy év után tudott kiszabadulni. A „nagy istenkáromló”, ahogy magát nevezte, Istennek hátat fordítva, csalódottan vetette bele magát a kocsmák világába, és olyan hosszú és válogatott káromkodásokat tudott kanyarintani, hogy még a durva beszédhez szokott matrózok is tátott szájjal hallgatták. „Milyen nyomorultul éltem, és miből menekültem meg!” – írta később. Időről időre kísérletet tett, hogy bekapaszkodjon az anyjától tanult, még megmaradt, töredék hitébe, ezért néha imádkozott, böjtölt, de nem sok idő kellett hozzá, hogy ott folytassa, ahol abbahagyta.

Új utakon

1748. március 21-én új fejezet kezdődött az életében, amelyet attól fogva a „nagy fordulópontként” emlegetett. A huszonnégy éves fiatalembert az éjszaka közepén heves vihar és óriási lárma ébresztette. Hajójuk, a Greyhound süllyedni kezdett. Newton a fedélzetre igyekezett, amikor a létrán előtte felfelé kapaszkodó társát egy felettük átcsapó hullám elsodorta. Soha többé nem látták. Az imbolygó lélekvesztőn alig tudott eljutni a kormánykerékig. Az istentelen káromkodó hangos kiáltással imádkozni kezdett. Miközben kétségbeesetten próbálta a hajótestet irányban tartani a viharos tengeren, a legénység mindent elkövetett, hogy a beömlő víznek útját állja.

A küzdelem tizenegy órán át tartott, a szél fokozatosan csitult el. Newton kegyelemért esdeklő, kétségbeesett imája meghallgatásra talált. A marcona hajós életében először megtört, megmenekülésében felismerte Isten kegyelmét, amelyben bűnei ellenére részesült. A drámai fordulat után még hosszú, kanyargós út következett, ám élete teljesen új irányt vett. Egyik napról a másikra abbahagyta a káromkodást, és olvasni kezdte a Bibliáját. A rabszolga-kereskedéssel azonban még egy ideig nem hagyott fel, és továbbra is szállította a rabszolgákat a guineai partokról, valamint az Antillákról. 1750-ben feleségül vette élete szerelmét, Mary Catlettet, akivel negyven évig éltek boldog házasságban. Négy évvel később, huszonkilenc évesen végleg felhagyott a hajózással,

de még tizennyolc évnek kellett eltelnie, hogy megszülessen leghíresebb himnusza, az Amazing Grace.

Héberül és görögül kezdett tanulni, barátságot kötött a kor jeles prédikátoraival, köztük George Whitfielddel és John Wesley-vel, akiktől megtanulta az evangelizáció fontosságát. Egyre mélyült az a meggyőződése, hogy az életét lelkeszi szolgálatban akarja eltölteni. 1764-ben, csaknem negyvenévesen kezdte meg gyülekezeti szolgálatát a buckinghamshire-i Olney-ban. Ugyanebben az évben jelentette meg Hiteles elbeszélés (Authentic Narrative) címmel életének történetét. A rendkívül népszerű, sok kiadást megért könyvet franciára, németre és hollandra is lefordították.

Három évvel ezután csatlakozott a gyülekezetéhez William Cowper költő. Közös munkájuk, a híres Olney Hymns énekgyűjtemény 1779-ben látott napvilágot.

Fotó: Getty Images

Minden hétre egy ének

Lelkészként Newton szinte hétről hétre új énekkel lepte meg gyülekezetét. 1772 decemberének végén készült el az Ó, érthetetlen kegyelem, amely 1773 első napjaiban csendült fel először a következő gondolatok kíséretében: „Jézus a kegyelem kifürkészhetetlen, kimeríthetetlen gazdagsága. Elegendő számunkra és mindazoknak, akik utánunk jönnek és követik

hitünket [...] A kegyelem szuverén, ellenállhatatlan, erre van szükségünk, hogy megmeneküljünk [...] nem tudunk elég óvatosak lenni a bűnnel szemben, nem tudunk küzdeni ellene, ha Jézus nem harcol velünk; nem tudunk egy pillanatra sem megállni, ha ő nem tart meg minket. Valóban érthetetlen a kegyelme, amely a nap minden pillanatában elkísér. Kegyelme őrzött meg engem biztonságban eddig, és egyszer hazavezet az életem végén. Krisztusban elég a kegyelem Dávid király, John Newton tiszteletes és mindannyiunk számára.”

1779-ben London egyik legelőkelőbb üzleti negyedében kapott lelkészi állást. A templom vasárnapról vasárnapra zsúfolásig megtelt, úgyhogy az épületet át kellett alakítani. A betérők egy részének a rabszolga-kereskedelemből adódó biztos jövedelmet. Newton tudta ezt, és rendszeresen felemelte szavát a rabszolgatartás intézménye ellen. 1787-ben kiadta a Gondolatok az afrikai rabszolga-kereskedelemtől című művét. Elismerte, hogy ez „olyan vallomás, amely [...] túl későn érkezik”, hiszen – ahogy fogalmazott – „egykor aktív részese voltam annak az üzletnek, amelytől ma már reszket a szívem”. A rabszolgahajókon uralkodó szörnyű körülményekről, az embertelen bánásmódról szemtanúként megrázó részletességgel számolt be, és számtalan bizonyítékot szolgáltatott a rabszolgaság eltörléséért küzdő mozgalom résztvevőinek. Közöttük volt a fiatal parlamenti képviselő, William Wilberforce.

Felszabadító kegyelem

1796-ban Wilberforce titokban meglátogatta John Newtont, hogy megossza vele kiábrándultságát. Viszszavonulását fontolgatta, és a közélet helyett a lelkészi hivatást akarta választani, mivel kilenc éven át látszólag mindhiába kampányolt fáradhatatlanul a rabszolga-kereskedelemből eltörléséért.

Newton bölcsen azt tanácsolta neki, ne vállaljon egyházi szolgálatot, mert arra hivatott, hogy a parlamentben Isten tanújaként legyen jelen, barátságát William Pitt miniszterelnökkel pedig megfontoltan használja a nemzet javára. Eszter könyvéből vett idézettel biztatta, ahogy Mordokaj figyelmeztette az ifjú uralkodót: „Ki tudja, nem éppen a mostani idő miatt jutottál-e királynői méltóságra?” Visszatekintve érthetjük csak meg, mit veszített volna az emberiség, ha Wilberforce elhagyja a politika színterét. Newton 1807. december 21-én halt meg, 82 éves korában, kilenc hónappal azután, hogy az alsóház megszavazta az emberkereskedelemből való kivétel megszüntetését. Nagy-Britannia volt az egyik első európai ország, amely eltörlte a rabszolga-kereskedelmet. A képviselők állva tapsolták meg William Wilberforce-t.

Newton a halálához közeledve így búcsúzott: „Emlékezetem már teljesen cserbenhagyott, de két dolgot biztosan tudok: mélységesen bűnös vagyok, és Krisztus hatalmas Megváltó.”

KIÁLLTA AZ IDŐ PRÓBÁJÁT

A Newton halálát követő években Angliában az éneket szinte teljesen elfelejtették, ám az amerikai polgárháború kezdetén az Amazing Grace átkelt az Atlanti-óceánon, és bekerült a dél-karolinai énektanár, William Walker 1835-ben megjelent énekeskönyvébe. Szárnyra kapott a déli államokban, énekelni kezdtek az afroamerikaiak. Harriet Beecher Stowe is megemlékezett róla Tamás bátya kunyhója című regényében. Az első világháború kezdetére ébredési mozgalmak, többek között D. L. Moody prédikációi és munkatársai, az evangelizátor-énekes Ira Sankey ismertté tették a kontinensen.

Minden idők legnépszerűbb és legsikeresebb himnuszát talált a popkultúrába, a polgárjogi mozgalmakba, sőt a népdalok világába is. Az egyik legismertebb gospelfelvételt Mahalia Jackson készítette 1947-ben. Később Aretha Franklin nyújtotta meg a dal két strófáját tizennégy percre, „hogy teret engedjen Isten Lelkének”. A hatvanas évek közepén Joan Baez népszerűsítette a dalt, és természetfeletti hatásáról beszélt. Polgárjogi mozgalmak kapták fel, mielőtt Martin Luther King elmondta a Van egy álomom kezdetű beszédét. Judy Collins 1970-ben megjelent a cappella kislemezfelvétele mind Nagy-Britanniában, mind Amerikában a bestsellerlisták élére került. Olyan hívő művészek tartották repertoárjukon, mint Johnny Cash, Willie Nelson vagy Ani DiFranco. Dél-Afrikában örömmel dalolták, amikor Nelson Mandela kiszabadult a börtönből, Németországban pedig a berlini fal leomlásakor. Milliók fájdalmát fejezte ki az Egyesült Államokban a szeptember 11-i terroristaműködés utáni napokban. Barack Obama amerikai elnök hivatali idejének egyik kiemelkedő eseménye volt, amikor 2015-ben a charlestoni templomban történt lövöldözésben megölt Clementa Pinckney tiszteletes búcsúztató beszéde közben elénekelte az Amazing Grace-t. Napjainkban több mint ezeregy olyan album kapható a boltokban, amelyeken feldolgozott változata hallható, ezenkívül több mint ezer énekeskönyvben szerepel. Számos országban és nyelven énekelik nap mint nap, becslések szerint évente mintegy tízmilliószor adják elő.

A himnusz megfiatalodott Chris Tomlin előadásában, amikor 2006-ban elkészítette új verzióját a William Wilberforce-ról szóló életrajzi filmhez, amelyet A szabadság himnusza címmel vetítettek a hazai mozikban. Tomlin modern dalát itthon „Láncom lehullt, szabad vagyok, mert az Úr veszni nem hagyott” refrénnel énekeljük.

Forrás: reformatusok.hu

In Memoriam

dr. Kozmai Kún Miklós-András

/1923 október 10 Budapest – 2023 márc 23 Brüsszel/

Kozmai Kún Miklós-András testvérünket Isten nyugtassa!

Az 1989-ben újra szervezett Brüsszeli Magyar Protestáns Egyházközség alapító presbiterének a temetésére 2023 március 29-én, szerdán délelőtt 11 órakor kerül sor a La Chapelle Royale-ban, 2 rue du Musée, 1000 Brüsszel. --- Egyháztörténeti szempontból is fontos könyvet írt. Nicolas Kun de Kozma: Onze siecles de relations Belgo-Hongroises et Luxembourg-Hongroises (A belga-magyar és a luxemburgi-magyar kapcsolatok tizenegy évszázada). Bruxelles-Kolozsvár, Magyar Ház – Maison de la Hongrie kiadása, 1999, 384 p Sajtó alá rendezte Makkai János.

Véronique családjának sok erőt, vigasztalást kívánunk.

Emléke legyen áldott!

Jegyezte dr Hermán M. János nyugalmazott református lelkipásztor, a gyülekezet egykori lelkésze.

Dear Mrs Veronique,

We were saddened to read the news about our late

brother, Monsieur *Miklós-András KUN de KOZMA*, whose name we respectfully write. May God rest his soul.

He was a fatherly friend to me, his actions were characterized by love and wisdom, and he reached out to many people. In the Hungarian Protestant Church in Brussels he was a pillar of the congregation, as he held an important presbyterian position as long as he could. It is so touching that he even wrote to me on the last day of his life. He was a noble man, and I thank God that I had the opportunity to know him. We have fond memories of your parents. We share the family's grief and cherish the memory of your dear Father for as long as we live.

Unfortunately, we could not be present at the funeral, illness hinders us. During the funeral service, I sang and prayed, and I read from the Bible:

„I have fought that noble battle, I have finished my run, I have kept the faith, and at last the crown of righteousness which the Lord will give me is laid before me” (2 Timothy 4:7)

I informed current and former Hungarian members about the time and place of the funeral service, and about 77 people expressed their sincere condolences with these words: „May he rest in Peace”!

We are proud of your father's scientific activities and valuable Hungarian-related work.

We wish you and your children much strength and comfort

My wife, Hannie, and I remain with loving memory:

János Hermán M., Reverend emeritus of the Protestant Hungarian Church in Brussels.

Zwolle, April 3rd, 2023

In Memoriam Lapohos András

Az 1960.ban született erdélyi református lelkész és pedagógus **VÉGRE HAZATÉTRT IGAZI HAZÁJÁ-BA**. Akik ismerték, **SZERETETTEL EMLÉKEZNEK HOLLANDIAI SZOLGÁLATAIRA**.

Hollandiából az idén költöztek Mezőtúrra, ahol rövidesen elhunyt. Arankának e helyről is vigasztalást kívánunk. Hálásan gondolunk Piet Jan Rebel utrechti lelképásztorra, akinek a gyülekezetében 16 éven keresztül hallgatták az evangéliumot. Rebel lelkész levelekben értesített minket a család sorsáról.

Amikor a színek elhalványulnak, a hangok körülötte

eltompulnak, amikor a tűz melege is jeges fuvallat s, az égen belemosódik a csillagok fénye...

Élettel töltötte meg világomat táplált engem minden-
nel, amit ember a másoknak adhat... Érzés ehhez nem fogható!

Szívem égő fájdalmával tudatom, hogy a legdrágább férj, jó barát, hűséges társ, nélkülözhetetlen, pótolhatatlan drága édesapa, hosszú, hősies küzdelem után megtért Teremtőjéhez... Emléke örökké szívünkben él és táplálja lelkünket!

Őt nagyon szerető és soha nem feledő párja és imádott egyetlen, drága fia...

Az élet túl rövid ahhoz, hogy egyszer csak felébredj és megbánd. Szeresd azokat, akik jók hozzád. Felejtsd el azokat, akik nem. Hidd el, hogy minden valamilyen okból történik. Amikor új esély adódik, két kézzel kapj érte, ha ez gyökeresen megváltoztatja az életed, ne ellenkezz. Soha senki nem mondta, hogy könnyű az élet, csak azt, hogy érdemes élni. Andras Lapohos-Holland Mediation Administration Consulting/

Él a remény Kárpátalján

„A terhes idő a következő nehézségre készít fel bennünket”

– Kis karácsony, nagy karácsony... Kárpátalján idén inkább a kis karácsony volt a jellemző. Ahol eddig plafont verő fenyő állt, ott szolidan díszelgett egy kisebb vagy egy még kisebb. Valóban sokat jelentett a karácsonyfa kis elemről világító égősora a sötét nappaliban, talán épp úgy hatott, mint az Ige fénye a nagy sötétségben. Tóth László nagyberegai lelkipásztor szerint a nehéz időkben Isten a még nehezebbekre készít fel bennünket.

„Lehetőségünk van arra, hogy Isten legyen a legfontosabb tényezőnk ebben a helyzetben, ő nem valamilyen mellékszereplő...”

Fotó: Tóth Levente László

Jókedvűnek tűnik. Hogyan lehet ennyire derűlátó, amikor az orosz–ukrán háború miatt Kárpátalján akár napi tizenhat órán át sincs áram?

Az ünnep alatt inkább volt áram, mint nem. Nagy dolog, hogy a felső vezetés gondolt azokra, akik 24-én és nem az ortodox karácsonykor ünnepelnek. Az elmúlt napok világos estéi közrejátszanak a jó kedvemben. Most is ég a villanykörte, öt perce jött meg az áram. A rendszeres áramkimaradás plusz csepp abban a pohárban, amely már sok embernél kezd megtelni a háborús helyzet miatt. Az amúgy is nehéz hétköznapiakat csak tetézik az áramszünetek, amelyek kényelmetlenné, kellemetlenné tették a megszokott életünket, és sokaknak hideggé is. A kedélyállapotunkat viszont nagyban az határozza meg, le tudjuk-e tenni ezeket a terheket, gondokat, és képesek vagyunk-e más megközelítésből megélni az elmúlt három év történéseit.

A háború kitörése óta tíz hónap telt el. Mi minden változott, milyen most a helyzet?

Senki sem mondhatja, hogy nem érinti a háború. Sok család férfi tagja közel egy éve nincs itthon, hogy

ne sorozzák be a hadseregbe. Az asszonyok, a gyerekek mennek meglátogatni a férjeket, az édesapákat a határon túlra, főképpen most, az ünnepek alatt. A munkaerő-kereslet is megváltozott. Nehéz olyan állást találni, amellyel eltarthatná egy férj a családját. A meglévő munkahelyek is bármikor megszűnhetnek. A faluban van egy kapuskesztyűket gyártó cég. Az áramkikapcsolások elején akkor üzemelt, amikor a faluban megjött a villany, akkor körbetelefontak a kollégáknak: gyertek dolgozni. Teljesítmény után fizetnek, így ha a dolgozók a sötétben otthon ültek, kevesebbet kerestek, mint korábban, pedig minden megdrágult és egyre nehezebb megélni a mostani bérekből.

Tóth László a nagyberegai református gyülekezet lelkipásztorja, 2006 óta a Nagyberegai Református Líceum lelkészigazgatója. 1995-ben végzett a Munkácsi Tanítóképzőben. Lelkészi tanulmányait a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen fejezte be 2003-ban. Feleségével két gyermeket nevelnek. Szeret kerékpározni és pizzát sütni.

Lelkileg hogyan élik meg a háborút?

A kárpátaljai mentalitás az itt élőkben kivétel nélkül megtalálható. Ez egyrészt túlélést jelent, azaz eddig nem volt olyan helyzet Kárpátalján, amelyet ne vészeltek volna át, ne éltek volna túl az itteniek. A túlélési stratégia ma szélesebb körű lehetőségeket rejt, akár azt, hogy hagyunk csapat-papot, és új életet kezdünk valahol máshol. Néhány hónap után beszélgetve ezekkel az emberekkel kiderül, hogy nem könnyű új-rakezdeni. Ez is stratégia, amellyel most túl lehet élni, de a lelkiállapotunkat leginkább az határozza meg, hogyan fordulunk Istenhez. Lehetőségünk van arra, hogy Isten legyen a legfontosabb tényezőnk ebben a helyzetben, ő nem valamilyen mellékszereplő, aki „talán tesz valamit értünk”, „helyrehoz valamit”. Lássuk meg, hogy ő tartja kézben az eseményeket! Ha Krisztust követő emberek vagyunk, akkor döntéseinket ez a nézőpont határozza meg. Azoknak is, akik maradnak, és azoknak is, akik egy másik országban próbálják túlélni a mostani helyzetet, Istenre tekintve kell döntéseket hozniuk. Nem gyengén, hanem még erősebben fogunk kikerülni mindebből. Ahogy a kárpátaljai mentalitáshoz hozzátartozik: a terhes idő a következő nehézségre készít fel bennünket. Ez mindig így van.

Nem túl vigasztaló ez a gondolat, hogy a „következő nehézségre készít fel”.

Valahogy mindig jobbat várunk, a Bibliában viszont ilyen forgatókönyv van előttünk. Az Úr Jézus beszél arról, hogy jönnek nehéz időszakok, főleg azoknak, akiknek nem mindegy, hogyan élik az életüket, milyen értékrendet képviselnek. Ez nem „úgy is rossz lesz, aztán valahogy elhordozzuk” állapot, erre az Úr felkészített minket, és kapunk erőt hozzá mindennap.

Az elmúlt tíz hónapban mely gondolat foglalkoztatta leginkább?

Az a legnehezebb, amikor belegondolok, hogy a háború kiterjedhet Ukrajna ezen részére is. Olyan kérdéseket teszek fel magamban, mint azt, hogy vajon mit tenne egy lelkipásztor, vagy egy családapa, egy gyülekezeti tag, hogyha Kárpátalján zajlanának harci cselekmények. Aki itt van, nem tudja bezárni a kaput és azt mondani, hogy „bebújtam a pincébe, nem csinállok semmit”. Valamit tenni kell, ha mégis bekövetkezik a baj! Mi van, hogyha fegyvert kell fogni? Hogyha szembe kell nézni egy fegyverrel? Ha meg kell védeni a családjunkat? Nem melleleg gyülekezetvezetőként nem tehetjük, hogy fogjuk magunkat és itt hagyjuk az embereket.

Fotó: Tóth Levente László

Magyarországon nem szokatlan, hogy a lelkipásztorok gyülekezetet váltanak. Viszont ez nem jellemző Kárpátaljára. Mi lenne a következménye, ha egy lelkész elhagyná a szolgálati területét?

Helyzettől függ. Itt nem folynak harcok, éljük a mindennapjainkat. Nem mondom, hogy úgy, mint régen. Sok minden megváltozott akár a koronavírus, akár a háborús helyzet miatt is. Sikerült beszélnem olyan lelkészekkel, akik a háborús övezetből menekültek el, akiknek lerombolták a templomát, megismerhettem az ő nézőpontjukat is. Ám az teljesen más helyzet. Ha valaki komolyan veszi a hivatását, az Istennel való kapcsolatát, akkor a gyülekezetváltás is az Úr Isten indíttatására történik. A lelkipásztor életében az ilyen döntés nem csettintésre születik meg. Az Úr nem azt mondta, hogy ötven évig legyél egy helyen: egyes dolgokat nekünk kell elvégezni a gyülekezetben, kettéseket pedig másoknak. Többféleképpen nézhetünk egy ilyen helyzetet. Tekinthezünk rá úgy, hogy a lelkész is ember, és már százan elmentek családosan a gyülekezetből, ő lenne a százegyedik; vagy úgy, hogy ő az, akinek utoljára kellene elmennie, mert neki ide szól a küldetése. Ezt nem szabad felszínesen megítélni. A gyülekezetnek is el kellene fogadnia, ha Istentől más feladatot kapna a lelkipásztor. Akceptálni kellene azt is, ha megharcolta az Úr Istennel, hogy ő itt nem érzi biztonságban magát, és nem tudja úgy végezni a

feladatát, mert csak az jár a fejében, „jaj, mi lesz velem”. Nagy vívódás. Jó sok álmatlan éjszakát és imádsággal töltött órát jelent.

A kárpátaljai lelkészek kitartanak, senki sem hagyta el gyülekezetét a háború kezdete óta.

Az itthon maradási is meg kell harcolni. Minket is érintett, amikor májusban Kárpátalját rakétatámadás érte. Elgondolkodtató esemény volt, akkor szembesültünk, hogy ide is be tudnak lőni bármikor. Ez újabb olyan kérdés volt, amelyet az embernek magának kellett az Úr Istennel tisztáznia, hogy neki most ebben a helyzetben itt kell-e maradnia, vagy valami mást kell-e tennie.

Az elmúlt tíz hónap és benne az infláció milyen hatással van a gyülekezet életére és szolgálatára?

Látványosan kevesebben járnak templomba. Az emberek még a háború előtt, a járvány alatt elszoktak a gyülekezet látogatásától Nagyberegen. Több tagunk is elköltözött. Hála Istennek csak egy presbiterünket hiányoljuk, külföldön várja a háború végét. Szenteste meglepően sokan voltunk az istentiszteleten, persze nem annyian, mint a járvány előtt, akkoriban szinte nem fértünk el a templomban. A létszám csökkenése viszont nem vont magával a gyülekezet anyagi helyzetének romlását. Azt várnánk, hogyha kevesebben járnak templomba, kevesebben is járulnak hozzá a gyülekezet fenntartásához, de nálunk ez nem így történik. Anyagilag nem állunk rosszul az elmúlt esztendőkhöz képest. Isten kegyelme, hogy a kevés jelenlévő által is fenn tudunk maradni, idén két év kihagyás után gyermekeknek napközis és konfirmandustáborokat is szerveztünk. Az áramszünet a faluban internetkimaradást okozott, kivezettünk egy kábelt és egy elosztót a parókia melletti villanyoszlopra, hogy mindenkinek legyen internet-hozzáférése, ha árama nem is. A kilencvenes években is voltak áramkimaradások, az akkor a holland testvérektől kapott generátorral látjuk el ma a Nagyberegi Református Líceumot és a templomot.

„Száz százalékig megértem azokat, akik azért mentek el, mert veszélyben érezték az életüket. Viszont ne mondjanak le a kis Kárpátaljáról, jöjjenek vissza!”

Kik felé kell most leginkább odafordulnia a gyülekezetnek?

A legnagyobb vesztesei a mostani helyzetnek a nyugdíjasok és azok, akik időskori juttatás előtt állnak, de nem tudnak dolgozni, vagy nem találnak munkahelyet. A szülők nem mentek el a fiatalokkal, az idős emberek nehezen váltanak lakóhelyet, de voltak olyanok is, akik vették az akadályt és beteget gondoznak a határ túloldalán. Több mindent veszítettek, de leginkább családjuk, szeretteik közösségét. A másik csapat a gyerekek, akik rendszertelen helyzetbe kerültek. A légiriadók, amikor bunkerben kell tanulniuk, az áramszünetek, a hideg osztályok. A rövidített tanóráknak, a két hónapos téli szünetnek valamikor meg lesznek a

következményei, mert nem lehet normálisan tanítani az állami iskolában. Felajánlottuk a pedagógusoknak, hogy az alsósokkal tanuljanak a gyülekezeti teremben, itt meleg van, a két hónapos szünidő nagy kiesést jelent az írás, az olvasás, a számolás elsajátításában.

Hogyan tekint a jövőbe?

Kollégiumot építettünk, iskolát renováltunk, templomot szépítettünk. A felépült Bárka óvodánk csak az engedélyeket várja a nyitáshoz, és nem tudom, hogy mindezzel mi lesz a jövőben. Ha így haladunk, tíz-húsz év múlva hány gyermek jár majd óvodába? Hogyha még két-három-öt hónapot tart a háború, és a fiataljaink nem tudnak hazajönni, nem biztos, hogy később akarnak majd. Ez is egyfajta mélypont nemcsak nálam, hanem a többi lelkipásztornál és a közösségeket összefogó más vezetőknél is. Ne adjuk fel a visszatérés reményét, itt születünk, itt nőttünk fel, annyi mindent kaptunk a szülőföldünktől! Próbáljuk kivárni, hogy ennek vége legyen! Száz százalékgig megértem azokat, akik azért mentek el, mert veszélyben érezték az életüket. Viszont ne mondjanak le a kis Kárpátjáról, jöjjenek vissza! Dóka Viktória 2022. december 29.

Ha békét akarsz, készülj a békére!

A protestantizmus békepotenciálja a mindennapi és a strukturált kannibalizmusban

A fenti festményt a finn Hugo Simberg készítette 1903-ban. Elég rég, mégis megrendítően igaz ma is az üzenete. A „megsebesült angyalt” (ez a kép elnevezése) két fiúcska szállítja. Az angyal szárnyaiban vérnyomok, bekötözött feje is találatot kapott. Egész lénye elesettséget áraszt. A védőangyal hadirokkant?

Akár. De emlékeztet az életre is, aminek védelme, oltalma védőangyalként lenne a feladata. Vagy már az oltalmazó angyalok is áldozatok? A hétköznapi

kannibalizmus, az emberben lakozó Káin ennyire visszaköveteli és érvényesíti emberpusztító ösztönét? A diabolikus, Ábel-ölő ősbűnt? Valóban csak a sok ezer éves kaini „jelszó” érvényesülhet az ég alatt: HA BÉKÉT AKARSZ, KÉSZÜLJ A HÁBORÚRA!?

Lásd dr. Békefy Lajos írását: <https://felvidek.ma/2023/04/ha-beket-akarsz-keszulj-a-bekere/>

„Kárpátalja – magyarok a prés alatt”- interjú Gaudi-Nagy Tamással a Katolikus Rádióban „Kárpátalja – magyarok a prés alatt”-<https://youtu.be/3B6ASymcUes>

Nagyböjt 2023.

„– Én vagyok az. Jöjj velem Jeruzsálembe, és amikor én kezemmel érintelek, kiáltásod: „A názáretit!”; mintha azt kiáltanád: „A házamat! A gyermekemet! A szemem világát!”” (Karinthy Frigyes, Barabbás)

Karinthy Frigyes zseniális gondolkodó. Nagysága abban rejlik, hogy téren és időn keresztül átjönnek az üzenetei, és talán nagyobb hatásfokkal világítják meg elménkben az összefüggéseket, mint saját korában. Mert összefüggések korában élünk: minden minden-nel összefügg.

Mondják, hogy a XIX. század erőforrása a szén volt, a XX. századé a szénhidrogének energiahordozói. A XXI. században a legfontosabb erőforrás az információ, az adat lesz. Ehhez pedig sok ember kell, és a sok ember rengeteg adata, amelyet felelősségtudatuk teljes mellőzése mellett szolgáltatnak be önmagukról.

„– Én vagyok az. Jöjj velem Jeruzsálembe, és amikor én kezemmel érintelek, kiáltásod: „A názáretit!”; mintha azt kiáltanád: „A házamat! A gyermekemet! A szemem világát!”” (Karinthy Frigyes, Barabbás)

Karinthy Frigyes novellájában a Názáreti visszatér egy újabb, utolsó próbára: hiszen tudja, hogy egyenként az emberek nem akarják a halált választani; egyenként az emberek életpártiak, békepártiak, élni akarnak (*Leben und leben lassen – élni és élni hagyni*, Schiller). A visszatérő Názáreti újra az emberekre épít: „Új törvényt kérek magamra és reátok”. A Názáretit kellene kiáltaniuk Pilátus előtt, mintha az kiáltanák, hogy „az életemet”, „a házamat, a gyermekemet, a szemem világát”, „a szabadságot, a léleknek és a gondolatnak a szabadságát”, „békességet e földön”. Karinthy felfokozza a történeteket: Pilátus a tornácon falatozgat Barabbással. Egy gyilkossal több, kevesebb azon a tornácon, már nem számít. Pilátus belemegy a történet újabb felvonásába, teljesíti a Názáreti kérését, hiszen tudja, hogy a hatalom szempontjából „az igazság” nagyon relatív. A kérdés elhangzik, a válasz érkezik rá – hatalmas torokból. A meglepetés nem marad el: az élet igenlése, a békesség választása, a szabadság akarása helyett a létromboló, életidegen, agonizáló és reménytelen válasz a halál kultúráját hirdeti. A fegyverkereskedelem virágzása, a tíz-százezrek halálba

vonszolása, a primitív háborús propaganda eljátszása, a modern agy mosott észak-atlanti hazugságörvények mind-mind ott vannak a Názáretit újra halálba hörgő sokaság ámokfutásában. „Halál, halál, halál” az „élni és élni hagyni” helyett. Több fegyver, több béke; több véres halott, szebb jövő; több hazugságörvény, jobb élet; több beteges és embertelen világnézet, biztosabb szép, új világrend... Great reset. Kezdjük előlről, de emeljük a tétet: az emberi hullahegyek járulékos veszteségek; a véres propaganda mindent (is) megold; Istenhit, transzcendencia helyett üzemeltessük a pénzt és még több pénzt generáló mutatóanyagbódét, amely feláldoz bármit a profit oltárán. És amikor az ember azt gondolná, hogy minden új vallás generáló és új isteneket gyártó fordulat lejárt, jönnek az új hittételek, beteges axiómák, melyeknek ellentmondani hamarosan büntetendő cselekedet lesz. Az orwelli gondolatrendőrség, új istenképek, új szentek és új háborús hősök – az embertelenedés nagy szószólói, akik felsorakoznak Pilátus előtt és újra keresztre küldik az Életet! A történelem ismétli önmagát, Pilátus megvonja a vállát, zavartan lesüti a szemét, és újra mondja a Názáretinek, a haldokló katonáknak, a menekülő civileknek, a Tiszában megfulladó, katonai „kötelezettségük” elől menekülő fiatal férfiaknak, lelkileg megkínzott magyar embereknek: „Te látod...”

„– Én vagyok az. Jöjj velem Jeruzsálembe, és amikor én kezemmel érintelek, kiáltásod: „A názáretit!”; mintha azt kiáltanád: „A házamat! A gyermekemet! A szemem világát!””

A jelenlegi társadalmi világkataklizmában erősebb a húsvét üzenete, mint bármikor eddigi életünkben: értékeink újjáértékelődnek. Rádöbbenünk arra, hogy mindaz, amit eddig nem becsültünk meg, hatalmas érték: embertársaink, akik körülvesznek; az élő közösségeink; a kapcsolataink, a mozgás lehetősége; a kommunikációs potenciálunk, a kifejezhető szeretetünk megannyi változatai. A keresztben minden megszűnik, minden megáll. A keresztben kilépünk az időtlen időbe. Nincs más, csak a szenvedés, bizonytalanság, a halál... és a remény. A remény az üres kereszt és üres sír legnagyobb üzenete. Ez a remény szüli újjá és formálja majd az embertől megtagadott, de Istentől visszaadott jövőt. Az üres kereszt és üres sír visszaadja számunkra az elrabolt jövőt.

A nagybőjti idő kedvező volt arra, hogy *visszatérjünk a lényeghez*, hogy levessük magunkról mindazt, ami megterhel bennünket, hogy kibéküljünk Istennel és emberrel, tulajdon emberi sorsunkkal. A lényeghez való visszatérés mindannyiunk életében egy fönix-élmény: hamvaiból feltámadó értelme az életünknek!

Csak az emberi kapcsolatainkon keresztül léte-zünk: az eredendő kapcsolaton keresztül Teremtőnkkel és a másokkal való mindennapi kapcsolatainkon keresztül. Negyven kedvező napot kaptunk, hogy visszatáljunk önmagunkhoz, hogy megfékezzük a mindig teendővel teli naptárunk diktatúráját, az egy-

re felszínesebb és terjedelmesebb egónk követeléseit, és azt válasszuk, ami számít: a Názáretit, az Életet, a Békét, a Békességet, Gondolataink Szabadságát.

„Információs áradatban élünk, mindenki beszél, és senki sem hallgatja meg a másikat.” írja Pilinszky János. A Názáreti története segít bennünket a húsvéti szentidőben arra, hogy meghallgassuk egymást, hogy életünknek újra értelmet adjunk, hogy a Halál és a primitív propaganda kultúrájában újra az Életet válasszuk Pilátus előtt.

Reménytelifeltámadást kívánok mindannyiunknak. Az Istenbe vetett jövőnk most kezdődik.

2023. virágvasárnapján. Dr. Szakács Sándor Ferenc

Forrás: letunk.net

Akár 1 millió 150 ezer magyarunk is lehet – Szociológus a népszámlálási adatok mögötti valóságról

2022-ben népszámlálás zajlott Romániában. Kiss Tamás szociológus, a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet munkatársa a Krónikának nyilatkozva módszertani problémákat és a magyarság romániai helyzetére vonatkozó adatok kritikus elemzésének fontosságára hívta fel a figyelmet. Alábbiakban néhány fontos megállapítást szemlélünk, és mindenképpen ajánljuk, hogy az érdeklődők olvassák el a nagyon értékes anyagot.

– A 2022-ben végzett népszámlálás eredményei szerint 19 millió 053 ezerre apadt Románia lakossága az elmúlt tíz év alatt, ami a 2011-es census óta 1,1 milliós népességfogyást jelent. Ez önmagában nagy csökkenés, viszont azzal is tisztában vagyunk, hogy az ország lakosságának száma jóval kevesebb, hiszen mintegy ötmillió román állampolgár külföldön él. Ezek szerint közülük is sokan szerepelnek a mostani összeírásban? – Egészen biztosan szerepelnek olyanok a mostani összeírásban, akik valójában nem élnek életvitelszerűen Romániában. Amit biztonsággal tudunk adatolni, az a természetes népmozgalmi vesz-

teség, vagyis hogy miként viszonyul egymáshoz a születéseknek és a halálozásoknak a száma.

A külföldön élő ötmillió állampolgárról szóló becslés talán túlzás, de négy millió fölötti becsléseket lehet kihozni abban az esetben, ha figyelembe vesszük az úgynevezett tükörstatisztikákat, vagyis megnézzük az olasz, spanyol, német, holland bevándorlási adatokat, miszerint hány román állampolgár él ezekben az országokban. Ha pedig azt vizsgáljuk, hogy 2011-hez képest mennyire növekedett a külföldre távozott román állampolgárok száma, akkor egymillió körüli számot kapunk. Tehát nagyságrendileg mindenképpen nagyobb számot, mint a 423 ezres migrációs veszteség.

– Eléggé szembetűnő adat, hogy mintegy 2,5 millió polgár nem nyilatkozott etnikai hovatartozásáról, anyanyelvéről és a vallásáról a tavalyi összeírás során. Mi az oka ennek a „titkolózásnak”, és hányan lehetnek magyarok ezek közül? – Alapvetően a módszertan az oka. Az etnikumközi viszonyok szociológiájában létezik egy kifejezés, az etnikai vagy nemzeti közömbösségé, de véleményem szerint nem erről van szó a romániai népesség esetében, hanem egyszerűen a módszertanból adódik ez az adat. Az egyik fontos adalék ebből a szempontból, hogy a statisztikai hivatal népszámlálással kapcsolatos közleménye azt mondja:

„közel egymillió fő – tehát a teljes megszámlolt népesség 4,5, majdnem 5 százaléka – nem került lekérdezésre, sem az online kitöltési formában, sem a kérdezőbiztosok nem keresték fel őket.”

Ezeknél az embereknél a lakosságnilyvántartóból, különböző más regiszterekből kerültek be az adatok, és meg sem kérdezték őket a nemzetiségükről.

A másik gond az online platform technikai felépítése volt. Ezzel kapcsolatban a magyar népszámlálási kampány során nagyon sokszor felhívtuk a problémákra a statisztikai hivatal figyelmét. A népszámlálás hivatalos kommunikációs bizottságának tagjaként is jeleztem:

„nem jó, hogy be lehet fejezni a kérdőívet anélkül, hogy bizonyos kérdésekre válaszolna az ember. Emiatt nagyon sokan – véletlenül vagy türelmüket veszítve – lezárták a kérdőívet, mielőtt teljesen kitöltötték volna.”

Elsősorban ez az oka annak, hogy sokan nem nyilatkoztak, illetve meg se kérdezték őket a nemzetiségükről.

Akár 150 ezer is lehet az „ismeretlen etnikumú” magyar – Ezek szerint csak becsléseink lehetnek arra vonatkozóan, hogy közöttük milyen arányban található magyar nemzetiségű polgárok? – Nem tudjuk, mindössze különböző hipotéziseket állíthatunk fel. Ha azt a hipotézist állítjuk fel, hogy a magyarok a megkérdezett, a nemzetiséggel rendelkező népesség arányának megfelelően vannak reprezentálva ezen a közel 2,5 milliós népességen belül, akkor azt kapjuk, hogy még van mintegy 150 ezer magyarunk. Persze abban az esetben, ha tényleg itthon vannak életvitel-

szerűen, és elfogadjuk a 19 milliós népességszámot.

Öregebbek a magyarok, emiatt többen is halnak meg

Milyen tendenciák vezettek a magyarságnak az elmúlt tíz év során végbe ment fogyásához?

A magyarok kedvezőtlenebb korszerkezete, nagyobb előregedése elsősorban annak tulajdonítható, hogy a ,80-as, ,90-es években kevesebb magyar gyerek született, kisebb volt a termékenység, illetve azokban az évtizedekben nagymértékű volt az elvándorlás. Ezért rosszabb most is a magyarok korfája az országos átlaghoz képest, és emiatt jelentősen nagyobb a természetes népmozgalmi veszteség. Azt lehet mondani, hogy a 645 ezres természetes népmozgalmi veszteség 13 százaléka, 85 ezer jutott a magyaroknak, ami jelentős különbség. Olyan körülmények között, hogy a gyerekvállalási hajlandóság a magyar családok körében ma már nem alacsonyabb.

„Elsősorban a korfából adódik a negatív tendencia: öregebbek a magyarok, emiatt többen halnak meg.”

A másik összetevő a migrációs veszteség, amelyről a megyei adatokból kiinduló becslés alapján elmondható, hogy mintegy 32 ezres volt a magyarok esetében, ami valamivel magasabb az országos átlagnál, az elvándoroltak között némileg felülreprezentáltak a magyarok, ennek a kategóriának a 7,5 százalékát tették ki az elmúlt évtizedben.

– Bekövetkezhetnek azok a sötét forgatókönyvek, miszerint az elmúlt évtizedekben tapasztalt ütemben fél évszázadon belül, 2070-re, 2080-ra egyszerűen eltűnnek a magyarok Romániából? A mostani népszámlálási adatok alapján sokan ezt a következtetést vonják le. – Óvni ezektől a politikailag motivált nyilatkozatoktól, mert a politikai szereplőknél mintha picit elgurult volna a gyógyszer. Az Erdélyi Magyar Szövetség apokaliptikus víziókkal riogat, Kelemen Hunor RMDSZ-elnök azt mondja, nem is történt semmi, valójában magyarok és románok ugyanúgy fognak, Markó Béla pedig arról beszél, hogy miközben a korábbi népszámlálások úgymond nem mutattak ki arányvesztést, ez most megtörtént, és ennek elsőrendű oka a kettős állampolgárság.

„Ezek a nyilatkozatok az illető közszereplők politikai agendájába biztosan jól beleillenek, de nem segítik azt, hogy a magyar közösség tovább tudjon lépni, közpolitikailag tervezni tudjon.

Nem gondolom, hogy ilyen apokaliptikus víziókat kellene felvázolni. Komoly demográfiai problémával szembesül Kelet-Európa, Románia és az erdélyi magyarság is, de szerintem sokkal inkább az eddiginél kreatívabb, több tényezőre odafigyelő gondolkodással lehetne orvosolni, mintsem az ilyen típusú apokaliptikus nyilatkozatokkal.

Forrás: kronikaonline.ro

Gyimesy Kásás Ernő, a kalandos életű magyar Don Quijote

Az ezermester székely festőművész, Gyimesy Kásás Ernő sok-sok kanyar után lett a Külföldi Magyar Képzőművészek Világszövetségének elnöke. Tóth Csaba Béla egyike azoknak, akik fiatalon „Ernő bácsinál” tanultak rajzolni, festeni. Évtizedek teltek el azóta, s ma már nyugdíjasként élete egyik fő céljának tekinti, hogy hamarosan megjelenő könyvében minél több emberrel megismertesse a festőt, aki a világban szétszórta magyar művészek értékeit mentette az utókornak.

De ki is ez az Ernő bácsi, aki rokoni kapcsolatot ápolt Orbán Balázs néprajzi gyűjtővel, történetíróval és Benedek Elek íróval, országgyűlési képviselővel? A festő nagyapjának, Kásás György családjának egyik ágáról származik Kásás Zoltán és fia, Tamás vízilabdázók. Gyimesy Kásás Ernő 1901-ben jómódú gyergyószentmiklósi családba született. Érettségi után 1919-ben átszökött a fronton, hogy Budapesten tanuljon tovább, itthon 1925-ben rendezte első gyűjteményes kiállítását. Hazalátogatott Székelyföldre is, ahol megismerkedett egy Amerikában született hölgyel, kinek

szülei szintén székelyek voltak.

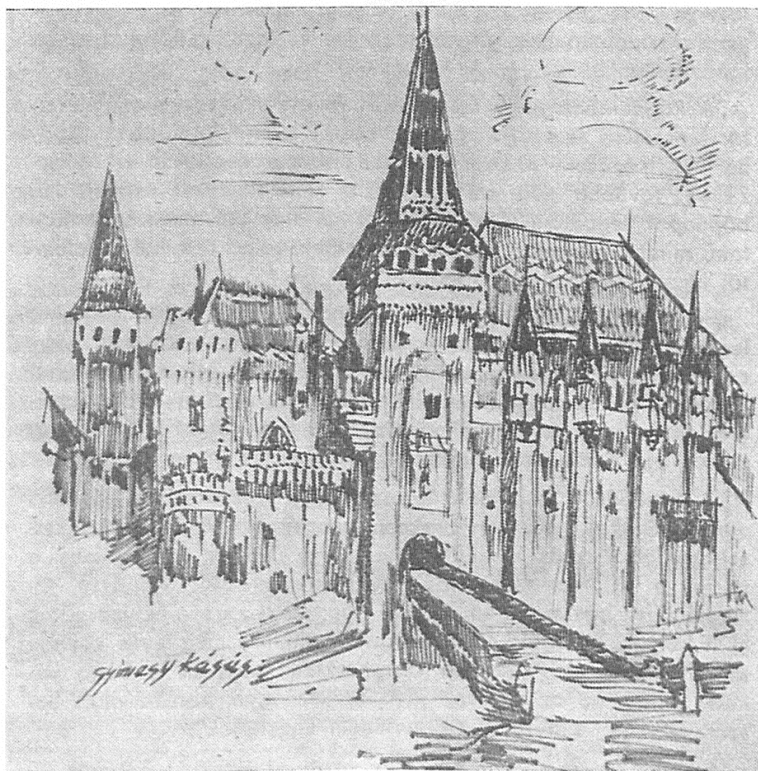
A két fiatal hamarosan eljegyezte egymást. 1927-ben küssé megnehezítették a bevándorlást Amerikába, de volt egy paragrafus, mely szerint művészek, tudósok és papok kvótán felül beengedhetők. Gyimesy nem könnyen, de beengedték az országba, ahol mindig talált magának elfoglaltságot.

Ökumenikus templomot épített a magyar közösségnek, Chicagóban, a Women World's Fair Colosseumban lévő bemutatóján a magyar pavilont tervezte és rendezte, majd az International Travel Show tárlatán erdélyi tárgyú képeivel és székely népi bútorterveivel keltett feltűnést. Chicago két legnagyobb iparművészeti üzletének a dekorálásával is őt bízták meg. Állami megrendelésre megfestette a *Mit adott a könyv az emberiségnek?* című freskótervét.

A tizenkétszer két méter méretű képet a chicagói világkiállításon a Tudományok Csarnokában állították ki, majd jelenlegi helyére, az Indiana állambeli East Chicagó-i közkönyvtárba került. A képen szereplő kötet címe – melyet alig lehet látni – *Justice for Hungary*. Másik híres freskótérképe, a *Justicia* szintén ekkor készült, s ugyanott, a városi bíróságon helyezték el.

Gyimesy Kásásnak egy balesetet szenvedett gyerek mentése során súlyosan megsérült a gerince, ezért orvosai tanácsára hazaköltözött, és itthon kúrálta magát. Fájdalmai miatt egy időre letette az ecsetet, és újságírónak állt. Két művészeti képes magazin szerkesztőségében kapott helyet, a Magyar Film kiadóhivatal vezetője és a Hivatásos Fényképész főszerkesztője lett.

„Végigjártam a szakma jeleseit. Így bukkantam Erzsébet királynő gyönyörű nagyméretű fotójára egy

Vajdahunyad ősi vára. Gyimesy Kásás Ernő művészeti rajza

előkelő műteremben. A mester külön fiókban, bársonnyal letakarva rejtette, tárolta. Elkértem, megkaptam. Kitárult szívvel vittem műtermembe, és útközben megszületett a gondolat: Fotómúzeumot kell létesíteni, hiszen itt az első darabja” – írja 100 év magyar művészei 1880–1980 című önéletrajzi könyvében. 1939-ben először kap nyilvánosságot az általa szervezendő Magyar Fényképmúzeum terve.

Budapest ostromát együtt vészelték át amerikai feleségével. A háború vége felé az asszony beteg lett, ezért visszatért Chicagóba, a szüleihez, de ott se tudták megmenteni az életét. Közben Gyimesy Kásást valaki följelentette – a sajtó útján folytatólagosan elkövetett háborús és népellenes bűnökért. Felmentették, de a családot sok baj érte. Apját halálra gázolták, édesanyja megbetegedett, így ötvenévesen egyetlen vigasza új élettársa lett.

Egy jóakarója figyelmeztette, hogy szakítsa meg az összes amerikai kapcsolatot, kerülje el a követséget, és ne írjon leveleket, vagy nehezen fog munkát kapni. Földalatti vasúti építkezésen lett segédmunkás, a telep dekorációs osztályán dolgozott.

Az 56-os forradalomban fegyverrel nem harcolt, légoltalmi megbízottként vett részt. Novemberben úgy döntött, hogy végleg elhagyja az országot. Amerikában ismét talált magának elfoglaltságot. Akkoriban az Egyesült Államokban egymillió magyar élt, köztük sok művész, akik egyenként keresték az utat idegenben. A magányosan vergődő alkotók között Gyimesy Kásás Ernő kapcsolatokat akart kiépíteni.

„Két ember volt ő, nem egy. Don Quijote és Sancho Panza. A lanyha lelkesedés szürke gebéjén a magyar széthúzás szélmalmai ellen harcolt” – ezt már Szatmáry Lajos írta a székely festő önéletrajzi könyvének bevezetőjében.

Gyimesy Kásás nagy részt vállalt a New York-i Magyar Ház létrehozásában is. Miután 1964-ben megválasztották a Külföldi Magyar Képzőművészek Világszövetségének elnökévé, országról országra, városról városra személyesen kereste föl a művészeket.

A világszövetség, mely a külföldön élő magyar művészek adatainak gyűjtésével, publikálásával és kiállítások szervezésével foglalkozott, évente rendezett tárlatot Torontó, Philadelphia, München, Washington, Cleveland, Los Angeles, Monaco, Hollywood, New York ismétlődő állomásokkal. A részt vevő művészek száma ötven és százhusz között mozgott.

A Clevelandben ma is működő Árpád Akadémia irodalmi szakosztályának vezetője Wass Albert, a képzőművészeti Gyimesy Kásás Ernő lett. Nyolc évvel később jelent meg Könnnyü L. Lászlóval közös könyve New Yorkban Külföldi magyar hivatásos képzőművészek címmel, amely azóta nélkülözhetetlen forrásmunkává vált.

Gyimesy Kásásnak, aki a portrétól a történelmi képig a festészet minden ágával foglalkozott, egyik célja a Székelyföld szépségeinek a megismertetése volt. Szülőföldjére negyven év elmúltával tért vissza, ahol a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum két termet ajánlott föl, hogy képeit kiállíthassa.

A festő 93 éves korában halt meg New Yorkban, ismeretlen körülmények között. Tóth Csaba Béla, Gyimesy Kásás Ernő életének kutatója sem tudja, hogy mi lett a sorsuk az általa összegyűjtött műkincseknek és dokumentációknak. Az egykori tanítvány azt szeretné, hogy a tehetséges és tartalmas életet élő festő a magyar képzőművészek között végre a megérdemelt helyére kerüljön.

Forrás: magyaridok.hu

Református lelkészek a Don-kanyarban

Nyolcvan éve, január 12-én kezdődött a Don-kanyarban az áttöréssel végződő szovjet támadás a 2. magyar hadsereg ellen. Néhány táborigyelő lelkész alakjának és beszámolójának felidézésével emlékezünk meg a nemzeti tragédiáról.

Magyar, német és olasz hadifoglyok 1943-ban

A református, evangélikus és unitárius katonák lelkigondozását az 1923-ban felállított Protestáns Tábori Püspökség végezte a második világháborúban. A honvédségnél háborús időszakban a tábori lelkészek mellett tartalékos tábori lelkészek is szolgáltak, akik sokszor egészségügyi alakulatokhoz kerültek és katonai kórházakban szolgáltak.

A tábori lelkész feladatai közé tartozott nemzetvédelmi előadások tartása, a halottak anyakönyvezése, a temetés, levelek írása a hozzátartozóknak – akár halálhír közlése miatt, akár csak azért, mert az adott katona írástudatlan volt vagy nem tudott jól írni –, és természetesen a vasárnapi és ünnepi istentisztelet megrendezése. Ezeket majdnem mindig megtartották, ha a menetelés és utazás közben valahol egy napot pihentek, illetve a fronton is akkor volt istentisztelet, amikor éppen az ellenség engedte. Amíg a front felé vonultak, sokszor az orosz és az ukrán lakosság is csatlakozott hozzájuk, és nézte az istentiszteletüket. A tábori lelkészek kötelessége volt az elhunyt katonák azonosítását szolgáló, nyakba akasztott alumíniumdobozkában lévő két személyi adatlap egyikét a veszteség nyilvántartása céljából begyűjteni, majd a halottat a másik adatlapot tartalmazó dobozkával együtt eltemetni, hogy a holttest egy esetleges későbbi exhumálás során is azonosítható legyen.

Magyar katasztrófa a Donnál

A 2. magyar hadsereg 1942-ben indult a keleti frontra, ahol a németek addigra komoly előrenyomulást tudtak elérni, és már mélyen a korábbi szovjet területeken jártak. Am Sztálingrád és a Don-kanyar

vonásban sikerült őket feltartóztatnia a szovjeteknek, és egy időre szinte állóháborúvá alakult az addigi viszonylag gyors előretörés. A magyar csapatok a Don folyó mentén védekezésre rendezkedtek be, és több hónapon át védték a rájuk bízott partszakaszokat.

A szovjetek a befagyott Don folyó jegén átkelve 1943. január 12-én indítottak támadást a folyó nyugati partját védő, kimerült, téli felszereléssel alig rendelkező 2. magyar hadsereg ellen. A honvédek az első támadásokat ugyan visszaverték, de négy nap múlva már visszavonulásra, majd a szovjet bekerítési hadmozdulatok miatt menekülésre kényszerültek. A földi poklot túlélők között volt a IV/2. számú tábori kórház tábori lelkésze, Tánccos Dezső is.

A meghurcolt Tánccos Dezső

Tánccos Dezső 1904-ben Magyarbarnagon született az ott szolgáló hatgyermekes református lelkész családjának negyedik gyermekeként. Lelkészi oklevelét 1927-ben Pápán szerezte meg, majd segédlelkészi beosztások után 1931-től Somogyvisonta (ma Csokonyavisonta) választott lelkésze lett. A második világháború idején tábori lelkészként teljesített katonai szolgálatot.

A front mögött körülbelül harminc kilométerre működő IV/2. számú tábori kórház január 16-án éjjel körül kapott parancsot a visszavonulásra. A mínusz 35 fokban magukra vettek minden lehetséges ruhadarabot, és igyekeztek menteni a menthetőt: amit tudtak a kórház eszközeiből és a gyógyszerekből, felpakolták a néhány megmaradt lóvontatta szekérre, és gyalogosan megindultak. Két hónapos menetelésük március közepén, Ovrucsnál ért véget. A rettenetes hideg, a megerőltető gyaloglás és a szörnyű koplalás a túlélőket nagyon megviselte. Tánccos Dezső tizenhat kilót adott le a súlyából, de rengetegen voltak, akik nem voltak ennyire szerencsések.

A főtű a konfirmált fiatalokról és rokonairól az isaszegi református templomban készült 1957. pünkösd vasárnapján. Az első sorban balra Kiss Gusztáv, a presbitérium elnöke, jobbra pedig Tánccos Dezső lelkész ül, míg a bal oldalon világos kabátokban Tibold Géza általános iskolai igazgató és családja áll

Konfirmálás Isaszegen 1957-ben. Jobbra elől Tánccos Dezső református lelkész---Fotó: Facebook/Isaszeg hagyományá képekben

Tánccos Dezső hazatért lelkésznek Csokonyavisontára, de a szovjet megszállók megérkezése után őt is meghurcolták: 1945 őszen háborús bűntettekkel vádolták meg, de 1946-ban a Kaposvári Népbíróság, majd a fővárosi Népbíróságok Országos Tanácsa sem találta bűnösnek. 1947-től a Balassagyarmati Református Egyházközség lelkésze lett, ahol Róka Lajos beosztott lelkéssel közösen fordítani kezdte Kálvin János tanulmányait, de feljelentették, hogy illegális fordítóirodát tart fenn. Letartóztatták, de végül szabadon engedték. 1956 nyarától 1959. húsvét vasárnapján történt felfüggesztéséig az Isaszegi Református Missziós Egyházközség lelképásztoraként tevékenykedett. Itt Szendrő Dénes visszaemlékezése szerint igehirdetése során gyakran beszélt arról, hogyan próbálta a végtelen hőmezőkön hazafelé gyalogló, fáradt honvédeket családjuk képének felidézésével megóvni attól, hogy a szabad ég alatt leüljenek vagy lefeküdjenek, amely a biztos fagyhalállal járt volna.

1956-ban disszidált két fiával való levelezését kémkedésnek minősítették, és menesztették állásából. Rövid időre még Bűrűsváradon volt segédlelkész, majd 1961-től Dunaalmáson lett helyettes lelkész, de néhány külföldre írt levele, amelyekben a békepapság visszaszolgálatát is taglalta, a Szabad Európa Rádióhoz került, és a médium fel is használta ezeket. Emiatt ismét meghurcolták, 1966-ban letartóztatták, évek-re börtönbe zárták, ahonnan 1970-ben szabadult, de püspöke a szolgálati idejét nem volt hajlandó igazolni, így nyugdíjat sem kapott. 1986-ban halt meg egy gödöllői szeretetotthonban.

Péteri Ferenc, a krónikás

„Az első halottainkat még koporsóba temettük. A környező kerítések, roncs épületeket bontották szét az asztalosaink és abból készítettek hevenyészett koporsót” – számolt be Péteri Ferenc tábori lelkész Sára Sándor Pergőtűz című dokumentumfilmjében a fronton tapasztalt nehézségekről. Amikor már nem volt fa, akkor vesszőből fontak koporsót, amikor pedig a halottak száma annyira megnőtt, hogy már erre sem volt idő és erő, akkor úgy temették el a katonákat, ahogy meghaltak a kórházi ágyon: fehérneműben. Felidézte, hogy a temetéseken sokszor a Térj magadhoz, drága Sion kezdetű ének 7. versszakát énekelték:

„Végső áldást mondj hazádra, mely távolról int feléd,

Égi honnak a határa van már hozzád közelébb.

Édes érzés mért fog el, melytől olvad szív, kebel?

Sion, minden másképp lesz ott, el fog tűnni nagy sírásod.”

Péteri Ferenc Budapesten született 1915-ben, de korán árvaságra jutott, és Szabadszálláson nevelkedett nevelőszülőknél. A Budapesti Református Theológiai Akadémián segédlelkészi oklevelet szerzett, majd

Nagykőrösön lelkész-tanítói oklevelet vehetett át. Épp csak elkezdődő hitoktatói, segédlelkészi pályáját a történelem kettétörte: a második világháborúban tábori lelkészként szolgált. A fronton fényképezett, pontos leírásokat készített a temetési helyekről és személyekről. Fotóit, visszaemlékezéseit később a Magyar Televízió is felhasználta.

Péteri Ferenc

Fotó: mozsgo.hu

1942-ben azonban nem sok képe és írása jutott el az otthoniakhoz. „A külvilággal való kapcsolatunk elég hézagos volt. A hazafelé menő leveleket cenzúrázták, a hátszág vajmi keveset tudott a valóságos helyzetről, a katonák hangulatáról. Még kevesebbet tudtunk mi az otthoni helyzetről és még inkább a világ eseményeiről” – mesélte később a dokumentumfilmben.

Őt is kórházi szolgálatra osztották be, sőt meg kellett tanulnia az alapvető műtői feladatokat is, hátha épp neki kell beugrania. Szolgálatuk elején csak könnyebb sebesültek érkeztek, ezért ekkoriban minden reggel Bibliával végigjárta a kórtermeket, és lelki vigaszt nyújtott a betegeknek, és osztogatta a Protestáns Tábori Püspökség által kiadott, Fegyverben című imakönyveket. Aztán egyre komolyabb sérültek érkeztek, és a gyógyszer is fogyni kezdett. Az év vége felé már papírkötszert használtak. A karácsonyt a szegényesen, de annál nagyobb szeretettel díszített fa körül ünnepelték, együtt énekelve a Mennyből az angyalt. De az év vége felé már érezték, hogy valamire készülnek a Don szovjet oldalán, és nagyobb támadásra is számítottak. Arra azonban, ami rájuk zúdult, nem lehettek felkészülve. A visszavonuló, majd menekülő magyar katonák láttán rádöbbsent, hogy vereséget szenvedtek. „Bugyonnijban lett először világos előttem, hogy ennek a hadseregnek vége. Egy domboldalon álltam és lent előttem a völgyben több ezer fegyveres, vagy még inkább fegyvertelen katonát láttam özönlenni, akiket egyszer a németek föltartóztattak, de az a pár szál né-

met csak pár percig tudta tartani a maga vonalát, áttörték rajta, és mint egy hatalmas árvíz, zúdultak előre nyugat felé” – mesélte később a pillanatot, amikor tudta, hogy nincs tovább.

A háború után visszatért Markócra, ahol folytatta még egy ideig református lelkészi és tanítói szolgálatát, de 1951-től a tanítást választotta, és Almásskeresztúrra került igazgatótanítónak. Az 1962. évi körzetesítéssel Mozsóra került, ahol a felső tagozaton számtant és fizikát tanított és igazgatóhelyettesként is dolgozott. Később vezette a falu krónikáját is, sőt három másik község mindennapjait is lejegyezte: Almásskeresztúrét, Csertőét és Szulimánét. Számos fényképet is készített ezekhez a krónikákhoz, így neki köszönhetően ezekről a településekről bőséges képanyag áll a történészek, néprajzkutatók és emlékezni vágyók rendelkezésére. Péteri Ferencet 2004-ben Pécsen érte a halál.

A többiek

A második világháború kapcsán számos nevet említhetnénk még a tábori lelkészek sorából: Takaró Zoltánét, aki hazatért és szerepet vállalt a honvédségi hagyományörzésben is, Andrásy Ferencét, akit a noszvajiak hiába vártak évekig vissza a szószékre, sosem került elő, vagy Soltész Elemér tábori püspökét, aki Szalasi hatalomátvétele után felfüggesztette tevékenységét, és a Budapest kiürítésére vonatkozó parancsot sem követte. De a többiek is megérdemelnék, hogy szolgálatukért megemléssük őket. Egyes tábori lelkészek 1946-ig látták el feladatukat alakulataiknál, idegen földön. Hazahozták az anyakönyveket, amiket néha térképek hátoldalára vezettek, és naplójuk, feljegyzéseik is nélkülözhetetlenek voltak az esetleges felkutatásában, a végtisztesség megadásában.

A kommunista hatalomátvétel után Magyarországon a Tábori Lelkészi Szolgálatot feloszlatták, és csak 1994-ben alakult meg újra, de a Don-kanyarba már korábban indultak lelkészek, elődeik nyomán járva. 1992-ben például a Reformátusok Lapja közölte Ferenczi Zoltán pácini református lelkész beszámolóját az útról: „A kolbinói templom kertjében állítottuk fel az első keresztet, amelyet előbb Péter atya pravoszláv szertartás szerint felszentelt, majd ezután következett a református gyászistentisztelet. Könnyeimmel küszködtem, miközben a kolbinói templom kertjében a 90. zsoldárt énekeltem, s közben láttam, milyen meghatottsággal állnak ott a helybeliek is, akik időközben szép számban összegyűltek körülöttünk. Istentől erőt kérve és kapva énekeltem, majd olvastam az Igét Pál apostolnak az I. korinthusi levél 15. részéből: »Ha azért Krisztusról hirdettetik, hogy a halottak közül feltámadott, mi módon mondják némelyek tiközületek, hogy nincsen halottak feltámadása? [...] Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.«”

Forrás: reformatus.hu

Magyarországi Református Egyház - ESEMÉNYEK HIRDETÉSE

BORUM – 2023. március 3-5., Csúza (Horvátország)

A Kárpát-medencei Református Szőlészek és Borászok Fóruma 2013-ban indult útjára. A program kiemelt eleme a borverseny, mely egyszerre lehetőség és kihívás is. Ide mindenki a legjobb borokkal készül, hiszen a nyertes ital méltán viselheti majd egy évig a „Magyarországi Református Egyház bora” címet, míg a kistermelők a „Református Közéleti és Kulturális Alapítvány bora” jelzőért versenyezhetnek. Az évről-évre más településen megtartott BORUM idén Horvátországba látogat el, ahol a drávaszögi Csúza (Suza) lesz a központi helyszín.

Csillagpont - 2023. július 24-29., Zánka

„Öt nap, százötven program, három főelőadás. Lelki elmélyülés, dicsőítés, tánc, és öröm, mindez alkohol nélkül, mégis teljes felszabadulással. Találkozás a szerető Istennel és kétezer-ötszáz nyitott, szeretetre méltó emberrel, akik az ötödik nap végére testvérekké váltak – ez a tizedik Csillagpont, a szabadság fesztiválja.” (reformatus.hu)

Idén Debrecent hátrahagyva az ország nyugati részébe, a Balaton melletti Zánkára invitálják a szervezők a református, keresztyén fiatalokat. Nyár, meleg, Balaton, szuper társaság – mi kell még? Gyere, várunk mi is!

Református Zenei Fesztivál – 2023. május 26-28., Budapest

„A református egyháznak olyan hatalmas kultúrája és fontos társadalmi szerepe van, amit érdemes megmutatni” – foglalta össze a fesztivál lényegét korábban Böszörményi Gergely, az esemény ötletgazdája. A nagy múltra visszatekintő rendezvény célja a páratlanul gazdag református zenei hagyomány bemutatása mellett az igényes komoly-és könnyűzene iránt érdeklődő nagyközönség szórakoztatása. A 2023-ban tizenharmadik alkalommal megrendezendő programsorozat helyszínei a belváros népszerű egyházi és világi találkozó pontjai, a Kálvin téri templom, a Ráday utca és a Bakáts tér. A fáklyás, énekes felvonuláson és fúvószenés vonuláson minden évben több száz ember vesz részt. A rendezvény csúcsa a Művészetek Palotájában tartandó kórustalálkozó és gálakoncert, amely egyben a hazai református zeneművészet egyik legfontosabb seregszemléje.

Reformátusok Szárszói Konferenciája – 2023. augusztus 10-13., Balatonszárszó

A Magyarországi Református Egyház és a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány 2016-ban indította újra ezt a nagy múlttal rendelkező programot. Szárszó régről hozott öröksége a református értelmiség párbeszéde, amely nem pusztán elemzője, de alakítója is

egyházunknak és a hazai közéletnek. Idén ismét fontos témát boncolgatunk: a lelkipásztori hivatás évéhez kapcsolódóan beszélünk majd az egyházi szolgálatról, az utánpótlás szerepéről és a népszámlálási adatokról is.

A tavaly nagy sikert aratott formát idén is megtartjuk: az előadások után kiscsoportos közösségekben lehet majd beszélgetni a témáról, valamint délelőttönként szintén csoportos bibliakörök várják majd a résztvevőket. Bár a nyár vége még messze van: kedvcsinálóként addig is szeretnénk jelezni, hogy az elmúlt évek előadásai a szarszo.reformatus.hu oldalon vagy az RKK Youtube-csatornáján bármikor visszanezézhetőek.

Protestáns Hálaadó Istentisztelet – 2023. augusztus 19., Budapest

Az államalapítás ünnepén mi, keresztyének is háládunk Istennek, hogy megőrizte és fenntartotta nemzetünket.

Református Művészeti Intézmények találkozója – 2023. október 6-8., Budapest

2022-ben tíz hazai és határon túli magyar iskola bevonásával megszerveztük a Református Művészeti Iskolák I. Találkozóját. A gyermekek és felkészítő tanáraik számára szervezett gazdag program célja az volt, hogy a földrajzilag egymástól távol eső intézmények megismerhessék egymás művészeti tevékenységét, a gyermekek közösen zenélhessenek, tanulhassanak egymástól, a pedagógusok megoszthassák egymással tapasztalataikat. A teljes hétfvégén átívelő találkozó legfontosabb alkalmát a gyermekek koncertje volt, amelyre nyitott alkalomként várta az érdeklődő közönséget is.

Református Ízek – 2023. ősz

A Református Gasztrokulturális Programok kiemelt célja, hogy összekösse a Kárpát-medencében élő református élelmiszertermelőket és a minőségi élelmiszerre vágyó vásárlókat – megismertetve őket egymással, az eseménynek helyet adó régióval és az ottani gyülekezetekkel. Szeretnénk, ha a termelők között szakmai és baráti közösség épülne, melyet közös programokkal is támogatunk.

Szeretethíd

Kedves Szolgatársak!

Tisztelettel ajánlom figyelmetekbe a Szeretethíd elnevezésű kezdeményezést! www.szeretethid.hu

Úgy gondolom, hogy amúgy is akad a gyülekezetekben közmunka, valamilyen közös, közösségi tevékenység, mely a rendrakásról, embertárs segítségéről szól. Miért ne lehetne ezeket a tevékenységeket a Szeretethíd-hoz kapcsolódva elvégezni. Ez is közösségteremtő. Erősítheti a nagy közösséghez tartozás érzését és talán még népszerűbbé teszi a helyi kezdeményezéseket is.

Csatlakozzatok. Regisztráljatok. Aki a Facebookot használja, ossza meg: <https://hu-hu.facebook.com/MRSZeretetszolgaltat/>

Szeretettel kívánok Nektek áldott Nagyhetet és Lélekkel életbe lendített húsvéti szolgálatokat és ünneplést! Tisztelettel: Ghitea-Szabó József Levente, missziói előadótanácsos Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Elérhető a frissített **Bibliapp**

<https://reformatus.hu/egyhaziunk/hirek/elerheto-a-frissitett-bibliapp/>

A program a két hivatalos bibliafordítás, a napi igemagyarázat, a hitvallások és a hírek mellett ezentúl az új Református Énekeskönyvet is tartalmazza.

TEOLÓGIAI Konferencia KOLOZSVÁRON

Facing Decline – Finding Hope

Coping with reality and exploring new ways in Ministry.

Conference dates: June 8-15th 2023 including a weekend-visit to a local Church in Transylvania

Venue: Transylvania, Praid, Urbán Andor Reformed Conference Center, Parajd.

Open to: Colleagues in ministry and pastoral care in protestant Churches in Transylvania and The Netherlands.

Pastors and church workers in both Eastern and Western Europe have to deal with the knock-on effects of secularization reflected in their local churches. Church attendance is declining, fewer church members are active and younger generations are mostly missing. Pastors face high expectations.

Congregation members expect them to revitalise the church, experiment with new forms and keep in touch with younger generations and new theological insights. Pastors themselves struggle with a strong desire to serve people and be faithful to their vocation. But what is the cost? How can they cope with these expectations? In what way can they nourish themselves and their congregations to not lose hope while facing decline?

This conference is designed to empower our vision and practices. As colleagues from different

contexts in Eastern and Western Europe, we begin with a weekend visit in a local church during which we can share our daily practices. Then, the following three days, we take an honest view of the situation we are in, while re-imagining our vision of church and its practices ((studying Jeffrey J. Jones: Facing Decline, Finding Hope) re-read sources (Focus on Biblical Studies of Jonathan Sacks, introduced by prof. dr. Klaas

Spronk) and look for ways to refresh our faith identity and spirituality (as a pastor and as a congregation). The program will be a mixture of lectures, group- and panel discussions, paper presentations and creative expressions.

Together we will engage in a process of renewed vision, practical implementation and collegial

commitment. Participants who can do so, are kindly invited to present a paper on the topics of the conference as well.

We hope you join us on our journey. Please mark the dates in your agenda.

More information and a program outline is available at <https://www.pthu.nl/onderwijs/nascholing/studiereizen/facing-decline-finding-hope-coping-with-decline/> and via Ries Nieuwkoop: email: ries.nieuwkoop@gmail.com

Maximum 15 places are available for the Dutch participants.

Pre-registration until March 1, 2023 at ries.nieuwkoop@gmail.com

The Organizing Committee,

Ds. Beke Boróka

Ds. Pap Ákos

Ds. Wim de Jong

Ds. Froukje de Hoop

Ds. Elly van der Meulen

Dr. Ciska Stark

Ds. Ries Nieuwkoop

This conference is realized in cooperation with the PTHU, Union of Dutch Ministers, Erlész and the

Juhász István Stichting

Szentszéki szóvivő: Ferenc pápa 2021. szeptemberi látogatása után úgy érezte, több időt akar tölteni a magyarokkal

Ferenc pápa 2021. szeptemberi látogatása után úgy érezte, több időt akar tölteni a magyarokkal – mondta Matteo Bruni szentszéki szóvivő, aki az egyházfő április 28-30-án történő újabb látogatásának főbb témáit ismertette a Vatikánban tartott tájékoztatón pénteken.

Ferenc pápa hat beszédet tart, mindegyiket olasz nyelven -Fotó: AFP/VATICAN MEDIA

Emlékeztetett, hogy Ferenc pápa 2021 szeptemberében részt vett az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (NEK) budapesti zárómiséjén, és a Vatikánba tartó visszaúton az őt kísérő újságíróknak azt mondta, szívesen visszatér Magyarországra, hogy „több időt szenteljen a magyaroknak. A mostani magyarországi látogatás annak az ígéretnek a teljesítése – hangsúlyozta a szentszéki szóvivő. Matteo Bruni hangsúlyozta, hogy Ferenc pápa 41. külföldi látogatása lesz a magyarországi a 2013-as megválasztása óta. Az utazások hatvan országot érintettek. Ferenc pápa és kísérete a római Leonardo Da Vinci, fiumicinói repülőtérrel indul, és Horvátországon keresztül repül Magyarországra.

Ferenc pápa hat beszédet tart, mindegyiket olasz nyelven. A felszólalások és homíliák tervezett témáiról Matteo Bruni elmondta, hogy az egyházfő már 2021-es látogatásakor szólt a kommunista diktatúra időszakában életüket áldozó és szolgálatukban ellehetetlenített papokról és a hitük gyakorlásáért üldözött hívókról. Bruni megjegyezte, hogy az akkori rendszer a Vatikán és a magyar egyház közötti kapcsolattartást is igyekezett megakadályozni.

A magyar katolikus egyház hite, szenvedése és ellenállása példaképeknek a szóvivő Mindszenty József bíborost nevezte, emlékeztetve, hogy Ferenc pápa

2019-ben tiszteletreméltónak nyilvánította, vagyis jóváhagyta azt a határozatot, amely megállapítja, hogy Isten szolgája Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország primása hősiességében gyakorolta a keresztény erényeket.

A magyarországi látogatás témái között szerepel Matteo Bruni szerint a zsidók második világháborús deportálása is, mindazokkal, akik részt vettek az emberek mentésében, akik között Angelo Rotta apostoli nunciust és Giorgio Perlascat említette.

Matteo Bruni hangoztatta, az apostoli út gazdag lesz a magyar egyházi élet, politika és társadalom képviselőivel tartott találkozóknak. A szentszéki szóvivő köszönetet mondott a magyar kormányának, amely mindent megtesz annak érdekében, hogy minél többen tudjanak részt venni a nyilvános programokon Magyarországon többi részéről és a környező országokból is – hangsúlyozta.

A szóvivő kifejtette, a látogatás rendkívüli liturgiái időszakokra esik a húsvét utáni hetekben, így az út üzenete a jövőről, a reményről, a nyitottságról, a bizalomról szól a keresztények számára a jelenlegi nehéz korszakban. Néhány száz kilométerre leszünk Ukrajnától – hangoztatta Matteo Bruni, aki nem zárta ki, hogy Ferenc pápa a békéért is felemeli szavát beszédeiben.

A szentszéki sajtóközpont vezetője a Duna és a hidak városának nevezte Budapestet: ezzel kapcsolatban kijelentette, Ferenc pápa a múltban elismeréssel szólt arról a figyelemről, melyet a magyar kormány fordít a nagy kihívást képviselő környezetvédelem témájának.

Bruni úgy vélte, a budapesti hidak az európai népek közötti kapcsolatokra is utalnak, és Ferenc pápa Budapestről intézhet üzenetet a „népek Európája” felé az eredeti európai szellemiség felébresztésére, ami szintén aktuális kihívásnak számít.

Magyarország a szentek országa – jelentette ki a szóvivő többek között Szent Mártont, Szent Istvánt és Szent Erzsébetet említve.

Forrás: hirado.hu

Kiss-Rigó László: A pápa felismerte, hogy félrevezették Magyarországot illetően

A pápa felismerte, hogy sok tekintetben kicsit félrevezették Magyarországot illetően, és most visszatér, meglátogatja a magyarországi keresztényeket, katolikusokat – mutatott rá Kiss-Rigó László szeged-csanádi püspök Kovács Zoltán szombattól meghallgatható új podcastjában.

A nemzetközi kommunikációért és kapcsolatokért felelős államtitkár [angol nyelvű podcastjában](#) felhívta a figyelmet, hogy Magyarország több mint egy évtizede áll a kritikák közepontjában amiatt, hogy a kereszténységről beszél, hangsúlyozza, hogy az európai értékek ezeréves keresztény értékeken, struktúrákon alapulnak. Emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió alapítói is kimondták: kereszténység nélkül Európa nem létezhet.

Kiss-Rigó László szerint Európa nyugati felében éppen azok, akik büszkén azt mondják magukról, hogy a demokrácia legmagasabb szintjén élnek, paradox módon a nihilizmus ideológiai diktatúrájává változtatták társadalmukat, és ennek egyértelműen az lesz a vége, hogy feladják identitásukat, és mindez önpusztításhoz, társadalmi öngyilkossághoz vezet. Úgy tűnik, hogy sokan

nem fogják ezt fel, a józan ész egyszerűen megszűnt létezni e társadalmakban – fogalmazott.

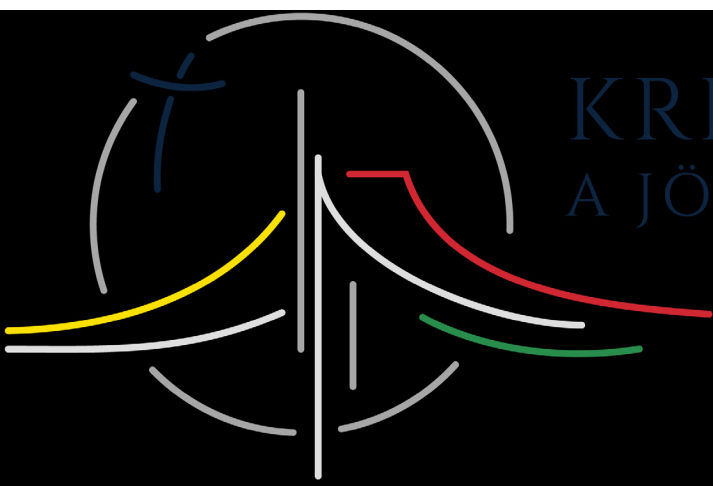
Szóba került az is, hogy 2021 októberében Ferenc pápa zsinatot hívott össze, hogy megvitasák, az egyház miként tud alkalmazkodni a 21. századhoz. Ezzel kapcsolatban Kiss-Rigó László felhívta a figyelmet: az egyháznak mindig meg kell újulnia. A Ferenc pápa által elindított folyamat megnyitja annak lehetőségét, hogy mindenki szabadon elmondhassa a véleményét, de ez nem jelenti azt, hogy az egyház tanításai a legfontosabb dolgokat illetően változni fognak. Az egyháznak nincs felhatalmazása tanításai megváltoztatására, a tanításokat Jézus adta – mutatott rá.

Ferenc pápa látogatására terve a püspök kiemelte: a szentatya útja elsősorban pásztori látogatás, azért jön, hogy meglátogassa a Magyarországon élő keresztényeket, katolikusokat, és biztassa, megerősítse őket hitükben, ugyanakkor állami látogatás is, mely lehetőséget teremt arra, hogy a pápa értékekről közvetítsen üzenetet. Mint kiderült, az első nap protokolleseményekről szól, amikor a pápa találkozik a köztársasági elnökkel, Magyarország miniszterelnökével, a magyar állam magas rangú személyiségeivel, majd nagyszabású találkozó lesz a Magyar Katolikus Egyház, illetve a magyarországi egyházak képviselőivel. A második nap programja szociális kérdések köré szerveződik, a pápa meglátogatja a Vakok Boldog Batthyány-Strattmann László Katolikus Szociális Intézményét, elmegy a Szent Erzsébet-templomba, ahol szegényekkel, menekültekkel és a magyarországi kisebbségek tagjaival találkozik, majd egy nagy ifjúsági találkozót tartanak. A vasárnapi pápai szentmise után az egyházfő meglátogatja a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet.

Forrás: magyarnemzet.hu

A pápalátogatással kapcsolatos további hírek [IDE](#) és [IDE](#) kattintva érhetők el.

KRISZTUS A JÖVŐNK!

KRISZTUS
A JÖVŐNK

Ferenc pápa

Magyarországon 2023. április 28–30.

Meghívó a Zwollei Magyar Református Egyházközség évi gyülekezeti napjára

LS.!

A hollandiai magyar történelmi egyházak híveihez és vendégeikhez

Kedves Testvéreink!

A Presbitérium nevében 2023 április 30-án mindnyájukat szeretettel hívunk a Zwollei Magyar Református Egyházközség évi gyülekezeti napjára. Egyházközségünket 2017 őszén alapítottuk, ez alkalommal tartjuk a 91-ik istentiszteletünket.

Gyülekezés: 2023 április 30, déli 12 órától kezdve.

Helyszín: Zwolle, Lutheránus templom, Koestraat 2-4, a Fundatie Múzeum mellett.

Istentisztelet kezdete: 2023. április 30, 14:00 óra

Parkolás csak az udvaron ingyenes, az utcán NEM. Engedélyezett a szomszéd telken való parkolás, ahol a 200 éves platánfa árnyékában húsz jármű fér el, a parkolási díj öt euró./ Szolgálat: nt. Bölcsföldi András lelkész (Károlyi Gáspár Református Egyetem), a teológus hallgatók lelkigondozója, aki korábban a holland magyar teológus konferenciákat szervezte. Az ökuménikus jellegű istentiszteleten kilenc budapesti teológus ünnepi műsorral jelentkezik. Orgonista: dr. Robert Helder. --- Gyermekfoglalkozásra is sor kerül a gyülekezeti teremben.

Vendégeinket a zwollei egyházközség nevében nt.drs. Kelemen Attila Csongor köszönti, a vianeni gyülekezet üdvözlését nt.Sólyom Uzonka Lilla lelkész tolmácsolja, a hágai, rotterdami valamint az amszterdami református gyülekezetek nevében is köszöntés hangzik el nt. Csanády Ágnes, nt. Van Bolhuis-Szabó Emőke és nt. Paál Károly lelkészek részéről.

Istentiszteletet után szeretetvendégségre kerül sor a gyülekezeti teremben, amelyet közös estebéddel zárunk.

Mindenkit szeretettel várunk!

Bejelentkezés, érdeklődés dr. Hermán M. János nyugalmazott lelképásztornak, az egyházközség missziói lelképásztornak az elérhetőségén:

jhermanm@gmail.com, illetve a 038-4233247-es telefonszámon.

Gondnok: Urbán Ákos Jegyző: Szilágyi Árpád

Az április 30. zwollei gyülekezeti napra lapzártáig 44-en jelentkeztek. Magyardecsei származású művésznő testvérünk, szeretett Horváth Piroska tanárnőnk Ausztriából küldte köszöntését:

Hirdetések:

-2023 ápr-29-StiHon Alapítvány---Diaszpóra Nap---Vierhouten: <https://www.groepsgebouw.nl/accommodatie/safarikamp-bandar/?nights=2&arrivalDate=17-04-2> Vierhouten, 2023 ápr 29. Lásd info: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdH-jEv_JRWvBtdRum2SKC3-SSMyGnZ55v6k2Zs

-2023 május 14- Zwolle-Istentisztelet.Közgyűlés

-2023 május 28- Zwolle: Pünkösdi istentisztelet, Úrvacsoraosztás, Keresztelő

-2023. június 10-CSALÁDI NAP 2023, Wassenaar, 2023. június 10

KI MIT TUD PETŐFIRŐL?

VETÉLKEDŐ A HOLLANDIAI MAGYAROK CSALÁDI NAPJÁN

Időpont: 2023. június 10. Helyszín: Adalbert College Wassenaar, Deijlerweg 163, 2241 AE Wassenaar

-2023. június 11- Zwolle: Istentisztelet – Elköszönnek a kampeni teológus testvéreink

-2023 június 25-TESTVÉRTALÁLKOZÓ--ZEIST- A hollandiai magyar gyülekezetek 2023 június 25-én ismét testvértalálkozót tartanak ZEIST cserkésztelepén. Igét hirdet nt. Paál Károly

REFORMÁTUSOK NAPTÁRA - 2023. ÁPRILIS

Hága – Amszterdam – Rotterdam – Vianen - Zwolle

Áldott Húsvétot kívánunk!

**“Krisztus feltámadott, kit halál elragadott.
Örvendezzünk, vígadjunk, Krisztus lett a vigaszunk. Alleluja!
(185. Ének)**

ÁPRILIS 1, SZOMBAT, 9:30 óra IFJÚSÁGI BIBLIAÓRA (9:30 órától) BESZÉLGETÉSEK, IMAKÖZÖSSÉG SZÜLŐKNEK (10:15 – 13:00 óráig) HÁGA (DEN HAAG) A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain. 2e Braamstraat 6, Den Haag / Hága Info (hitoktatás): Van Bolhuis-Szabó Emőke Info (iskola): Csanády Ágnes	ÁPRILIS 12, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.
ÁPRILIS 2, VIRÁGVASÁRNAP, 15 óra ISTENTISZTELET - ROTTERDAM Cím: 'Gebouw De Heuvel' épület kápolnája Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke Gyermekistentisztelet lesz.	ÁPRILIS 15, SZOMBAT, 9:30 óra IFJÚSÁGI BIBLIAÓRA (9:30 órától) BESZÉLGETÉSEK, IMAKÖZÖSSÉG SZÜLŐKNEK (10:15 – 13:00 óráig) HÁGA (DEN HAAG) A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain. 2e Braamstraat 6, Den Haag / Hága Info (hitoktatás): Van Bolhuis-Szabó Emőke Info (iskola): Csanády Ágnes
ÁPRILIS 5, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Kis Kendi Dávid lelkész vezeti.	ÁPRILIS 16, VASÁRNAP, 13:30 óra ISTENTISZTELET - VIANEN (Utrecht mellett) ÚRVACSORAOSZTÁS Cím: Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw Langeweg 6A, Vianen Szolgáló lelkész: Sólyom Uzonka
ÁPRILIS 7, NAGYPÉNTEK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész tartja.	ÁPRILIS 16, VASÁRNAP, 15 óra ISTENTISZTELET - HÁGA KERESZTELŐ Cím: Szent Család templom - Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29, Hága / Den Haag Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke Gyermekistentisztelet: Paál Károly Kántor: Deuten-Makkai Réka Szervező lelkész: Csanády Ágnes
ÁPRILIS 9, HÚSVÉTVASÁRNAP, 13 óra ISTENTISZTELET – AMSZTERDAM ÚRVACSORAOSZTÁS Cím: Herman Gorterstraat 31, Amszterdam Szolgáló lelkész: Paál Károly Gyermekistentiszteletet tart: Paál Ildikó Kántor: Menyhárt Angéla	ÁPRILIS 19, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.
ÁPRILIS 9, HÚSVÉTVASÁRNAP, 14 óra ISTENTISZTELET – ZWOLLE ÚRVACSORAOSZTÁS és ÜNNEPI MŰSOR Cím: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Szolgáló lelkész: Kelemen A. Csongor Szervező lelkész: Hermán M. János Gyermekistentisztelet lesz.	ÁPRILIS 20, CSÜTÖRTÖK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Paál Károly lelkész tartja.

KAPCSOLAT A LELKÉSZEKKEL:

Csanády Ágnes Telefon: 06-57023397. csanady@federatio.org Facebook: Hágai Magyar Református Gyülekezet	Paál Károly Telefon: 06-13170606. paal.karoly@gmail.com Facebook: Amszterdami Magyar Református Istentisztelet	Van Bolhuis - Szabó Emőke Telefon: 078-6824873. emokeneszemely@vtxmail.ch Facebook: Rotterdami Magyar Református Istentisztelet	Sólyom Uzonka Telefon: 06-19986225. s.uzonka@gmail.com	Hermán M. János Telefon: 0031-38-4233247. jhermann@gmail.com Facebook: Zwollei Magyar Református Istentisztelet
--	--	--	--	--